Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ 5 апрель 1970 йил, якшанба ◆ № 80 (14.546). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ЧИГИТ ЭКИШ ҚИЗҒИН

СИФАТЛИ ҚИЛИБ

Ғиждувон районидаги Энгельс номли колхознинг Низом Шамсиев бошлиқ бригадаси аъзолари колхозда биринчи бўлиб чигит экишни бошладилар. Бу йил 63 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил олишни мўлжаллаётган бригада аъзолари экишнинг сифатига алоҳида эътибор беряптилар. Механизаторлар Ҳалим Нуруллаев ва Қозоқбой Абдуллаев, сеялкачи Нуриддин Файзиевлар уруғ нормал чуқурликка тушишини ва қаторлар текис бўлишини таъминлаяптилар.

Ҳ. ФАЙЗИЕВ.

УЙЧИЛИКЛАР ҒАЙРАТИ

Уйчи районининг пиллакорлари юбилей йилида она-Ватанга пландаги 200 тонна ўрнига 206 тонна пилла етказиб беришга қарор қилдилар ва ишни шу асосда ташкил этмоқдалар. Район хўжаликларида 68 пиллачилик бригадаси, кўплаб звенолар тузилди. 1100 киши звеноларга бошлиқ қилиб тайинланди.

Пиллакорлар пилла қурти озуқа базасини мустаҳкамламоқдалар. 289 гектар майдондаги тутзорлар меҳр билан парвариш қилиняпти. Ариқларнинг бўйларидаги 550 минг туп катта ёшдаги тутларнинг ости юмшатилди ва озиқлантирилди. Қисқа вақтда 12 минг туп тут кўчатлари ўтқазилиб, янги плантация ташкил қилинди.

Ленин номли Свердлов номли, «Ленинчи йўл», Охунбобоев номли, Калинин номли, «Ленинград» колхозларида тутзорлар айниқса тез кенгайтирилмоқда.

— Пилладан юқори ҳосил етиштириш учун ҳали кўп иш қилишимиз керак, — дейди район пиллачилик идорасининг бошлиғи Т. Қирғизов. Пилла қурти боқиладиган хоналар ажратилди. Аммо уларнинг ҳаммаси ремонт қилинганича йўқ. Сўкичак учун кўплаб қурилиш материаллари талаб қилинади. Бу масалани тезда ҳал қилишимиз лозим. Тутзорларни пиллачиларга доимий қилиб бириктиб қўйиш зарур. Ким қаердаги тутзорни парвариш қилса, баргни ҳам ўша жойдан олади. Ана шунга ўхшаган масалаларни тезда ҳал қиламиз, бу йил районимиз бўйича 206 тонна «кумуш тола» тайёрлаймиз.

К. ТУРАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети шуни таъкидлайдики, «Сельская жизнь» газетаси «Малик» совхозининг пахта — беда алмашлаб экиш тажрибасини ёритиб, «Пахта — беда — гўшт» комплексининг фойдали эканлигини, шу тариқа пахта ҳосилдорлигини ва ялпи ҳосилини ошириш, мустаҳкам озуқа базасини яратиш вазифалари айни бир вақтда бажарилишини, гўшт — сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотларини ўзи етиштирган озуқа билан кўпайтиришнинг катта имкониятлари очилишини кўрсатиб берди.

«Малик» совхозида ва бошқа хўжаликларда пахта — беда алмашлаб экишни жорий этиш тажрибаси пахта ҳосили ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда жуда катта давлат аҳамиятига эгадир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пахта — беда алмашлаб экишни жорий этган «Малик» совхозининг «Сельская жизнь» газетасида эълон қилинган мақолада баён қилинган илғор тажрибасини маъқуллади.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, область ва район партия комитетларига, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига ва партия ташкилотларининг секретарларига «Сельская жизнь» газетасидаги «Пахта — беда — гўшт» сарлавҳали мақолани муҳокама қилиш, «Малик» совхозининг илғор тажрибасини жорий этиш юзасидан конкрет тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга ошириш таклиф қилинди.

Республика геологлари халқ хўжалиги учун зарур бўлган кўпгина фойдали қазилмаларни топдилар. Суратда: Бухоро геология-қидирув партияси бошлиғи Юнус Тўлаганов ва Облиқ партияси катта геологи З. Рабковани кўриб турибсиз.

И. Глауберзон фотоси.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАСАЛАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН КЕНГАШ

КПСС Марказий Комитетида партия ва ҳукуматнинг чорвачиликни ривожлантириш, чорва қишловини туғаллаш, кўкламги экишга тайёргарлик ва экиш ишларини ўтказиш тўғрисидаги қарорлари қандай бажарилаётганлигига доир масалалар юзасидан кенгаш бўлди. Кенгашда иттифоқдош республикалар партия, совет, план, қишлоқ хўжалиги ва тайёрлаш органларининг раҳбар ходимлари, бир қанча иттифоқ министрликлари ва идораларининг раҳбарлари қатнашдилар.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари А. П. Кириленко, КПСС Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Кулаков иштирок қилдилар.

Шўрчи районидаги Гагарин номли давлат наслчилик заводида қўзилатиш кампанияси ниҳоясига етай деб қолди. Илғор чўпонлар боқимидаги совлиқлардан 180-200 бошдан қўзи олиб, катта зафар қучдилар. Суратларда: (юқоридан пастга) Нурқул Йўлдошев бош чўпонлик қилаётган отарда, ўртада эса эгиз қўзи олишда рекорд қўйган бош чўпон Сулхон Ғуччиевни кўриб турибсиз. У ҳар 100 бош совлиқ ҳисобига 150 бош қўзини наслга қолдирди. Пастда наслчилик заводининг яйловларида.

Ф. Лутфуллаев фотолари.

Бугун — геологлар куни

ОНА ЕР ХАЗИНАСИ

Х. ТУЛАГАНОВ,

Ўзбекистон ССР геология министри, Ленин мукофоти лауреати

Эл юрт қатори Ўзбекистон геологлари ҳам Владимир Ильич Ленин таваллудининг юз йиллик тўйига муносиб армуғон этиш иштиёқи билан меҳнат қилмоқдалар. Улуғ доҳиймиз «Совет ҳокимиятининг навбатдаги вазифалари» асарида меҳнат унумдорлигини оширмоқ учун, аввало йирик саноатнинг моддий асосини бунёд этиш — ёқилғи, темир чиқаришни кўпайтириш, машинасозлик ва химия саноатини ривожлантириш зарур, деб кўрсатган эди. Владимир Ильич васиятларининг амалга ошганлигини шунда ҳам аниқ-равшан кўриш мумкинки, Совет Иттифоқи жаҳон саноат маҳсулотининг бешдан бирини тайёрламоқда. Саноатимизни юксалтиришга совет геологлари ҳам муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

СССР кўмир, темир ва марганец маъдани, мис, қўрғошин, никель, кобальт, вольфрам, молибден сингари ўн беш хил энг муҳим минерал хом ашё запаслари жиҳатидан жаҳонда биринчи ўринда турибди. Совет Иттифоқида кўмир, темир ва марганец маъдани бошқа мамлакатлардагига қараганда кўп қазиб олинмоқда.

Ўзбекистон геологлари ҳам партия XXIII съезди қарорларини тўла-тўкис бажариш учун ғайрат билан меҳнат қилиб, катта муваффақиятларни қўлга киритдилар. Янги-янги конлар очилди. Саноатнинг минерал хом ашё базаси йил сайин кенгайиб, бойиб бормоқда. Газли табиий газ ва Мурунтов олтин конлари очилиб, ишга солинди.

1969 йилда Мурунтов олтин саралаш комбинати ишга туширилди. Яқинда эса Чодак олтин саралаш фабрикаси маҳсулот бера бошланганлигининг шоҳиди бўлдик. Олтин конлари қидириб топиш юзасидан беш йиллик план барвақт бажариб қўйилди. Биз Тошкент, Самарқанд ва Бухоро областларидаги тилла конларини маъдан билан бекаму кўст таъминлаб туриш учун бу йил ҳам катта ишларни рўёбга чиқарамиз.

Эндиликда Ўзбекистон Россия Федерациясидан кейин мамлакатнинг энг йирик олтин хазинаси бўлиб қолди. Биз Қизилқумда комплекс қидирув ишлари олиб бориб олтиндан бўлак яна бошқа маъданлар жумладан, мис, никель, темир, хром, титан, ванадий, кодир металлар ва қурилишбоп материаллар топиш ҳаракатидамиз.

Геология қидирув ташкилотлари билан олимлар ва илмий ходимлар ҳамкорлиги йил сайин мустаҳкамланиб бораётганлигини таъкидлаб ўтмоқчи эдим. Утган йили янги конлар очиш режаси тўла бажарилган экан, буни геологик ташкилотларнинг олимлар билан биргаликда ғайрат билан ишлаганлиги шарофати деб билмоқ керак. 1969 йилда Хондиз полиметалл кони, Устарасой висмут, Кенгутан дала шпати, Қорахитой, Учқур, Юлдузқоқ, Қорабайр, Одамтош, Тошқудуқ, Кулбешқоқ, Янгиқазғон сингари янги нефть ва газ конлари ҳамда кўпдан-кўп қурилиш хом ашёси манбалари очилди. Хондиз кони келажакда республиканинг жанубида қуриладиган янги комбинатнинг конметаллургия базаси бўлиб қолади. Ҳозир бу ерда пармалаш ишлари кенг кўламда бормоқда.

Геологик харитага олувчи мутахассислар ва геофизиклар ҳам анчагина ютуқларни қўлга киритдилар.

Гидрогеологларимиз кўплаб шаҳар ва қишлоқларни, колхоз ва совхозларни сув билан таъминлашга имкон берадиган ер ости сув манбаларини аниқладилар. Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш соҳасида ва тоғ сурилиши, сел бўлиши хавфи бор районларда муҳим илмий-тадқиқот ишлари ўтказилди.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми қарорлари асосида геология-разведка ташкилотларида ишлаб чиқаришни бошқаришни такомиллаштириш, қидирув ва разведка ишларининг самарасини ошириш, меҳнат унумдорлигини кўтариш, ресурслар ва пул маблағларини тежаш борасида қизғин иш бормоқда. Меҳнат Қизил Байроқ орденли Самарқанд геология тресты ва Ўзбекистон гидрогеология тресты планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиб ишламоқда.

Бугун биз Қизилқум саҳросида, тоғу тошларда, республикамизнинг бепоён қир-адирларида янги-янги конлар топиш иштиёқида меҳнат қилаётган ҳамкасбларимизни, олимлар ва илмий ходимларини байрам билан қутлаймиз, уларга сиҳат-саломатлик ва катта ютуқлар тилаймиз.

ОЛИЙ МУКОФОТ

Бундан 40 йил муқаддам, 1930 йил 6 апрелда СССР Марказий Ижроия Комитети Президиумининг қарори билан мамлакатимизда Ленин ордени таъсис этилди. Ватаннинг бу юксак мукофоти бутун жаҳон меҳнаткашларининг йўлбошчиси, Коммунистик партия ва дунёда биринчи социалистик давлат асосчиси В. И. Лениннинг ёрқин номи билан аталган.

СССРнинг бу юксак мукофотига совет халқлари ва бошқа халқлар ўртасидаги дўстлик ҳамда ҳамкорликни мустаҳкамлаш ишидаги хизматлари учун чет эл гражданлари ҳам сазовор бўладилар.

Ленин ордени фақатгина мамлакат олдидаги катта хизматларни ҳисобга олувчи фахрли нишон бўлибгина қолмай, шу билан бирга меҳнатдаги янгидан-янги ғалабаларга, Ватанимизнинг мудофаа қудратини янада мустаҳкамлашга чақириқ ҳамдир.

Ана шундан буён шонли 40 йил ўтди. Ана шу давр мобайнида 340 мингдан ортиқ киши бу орден билан мукофотланди. Ўзбекистоннинг ўзида бу юксак шарафга 6307 киши сазовор бўлди.

Ватанимизнинг юксак мукофоти бўлган Ленин ордени 922 коллектив, корхона, муассаса ва ташкилот байроғида порлаб турибди. Шу жумладан 111 область, 9 шаҳар, 219 завод ва фабрика, 200 дан ортиқ ҳарбий қисм ва қўшилма, 44 илмий муассаса, 23 университет ва институт, 10 газета ва журнал ана шу орденга сазовор бўлган.

Лениннинг табаррук номи билан аталувчи бу орденга сазовор бўлиш юксак шарафдир. Ленин ордени ҳамиша барҳаёт Ильич хотирасининг нишонидир. Ленин ордени совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида қўлга киритган тарихий ғалабаларнинг нишонидир.

СОЦИАЛИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА

БУДАПЕШТ, 3 апрель. ТАСС махсус мухбирлари Г. Шишкин билан А. Семёнов хабар берадилар:

Бугун Венгрия ўзининг катта миллий байрами — мамлакат Совет Армияси томонидан озод қилинган куннинг 25 йиллигини Венгрия Халқ Республикасининг қонун чиқарувчи олий органи — давлат мажлисининг тантанали сессияси билан нишонлади. Сессияда Венгрия парламентининг депутатларидан ташқари Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг, Венгрия революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг аъзолари, жамоат ташкилотларининг вакиллари, область партия ва давлат органларининг раҳбарлари, революцион ҳаракат ветеранлари қатнашдилар.

Юбилейни байрам қилишда қатнашмоқ учун Венгрияга келган қардош мамлакатлар делегацияларининг аъзолари: КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет Иттифоқи партия-ҳукумат делегацияси, Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси В. Ульбрихт ва Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг Раиси В. Штоф бошчилигидаги ГДР партия-ҳукумат делегацияси, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Г. Гусак бошчилигидаги ЧССР партия-ҳукумат делегацияси, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Циранкевич бошчилигидаги ПХР партия-ҳукумат делегацияси, Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. Михайлов бошчилигидаги БХР партия-ҳукумат делегацияси, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети Доимий Президиумининг аъзоси, Руминия Социалистик Республикаси Давлат Кенгаши Раисининг ўринбосари Э. Боднараш бошчилигидаги РСР партия-ҳукумат делегацияси, Югославия Коммунистлар союзи президиуми ижроия бюросининг аъзоси Ф. Ходжа бошчилигидаги Югославия Социалистик Федератив Республикасининг делегацияси мажлислар залида фахрий жойларни эгаллайдилар. Австрия Коммунистик партиясининг Раиси Ф. Мури бошчилигидаги Австрия Коммунистик партиясининг делегацияси ҳам залда ҳозир бўлади.

Венгрия Халқ Республикаси Давлат мажлисининг Раиси Д. Каллаи сессияни очиб, шуни таъкидладики, ўтган 25 йил мобайнида Венгриянинг тараққиёти биргаликда олиб борилган жангларда чиниққан совет-венгер дўстлиги билан узвий равишда боғлангандир, иккала мамлакат партиялари, ҳукуматлари ва халқларини абадий бирлаштириб турган мустаҳкам иттифоқдан ажралмасдир.

Тантанали сессияда Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Янош Кадар катта нутқ сўзлади.

Уртоқ Я. Кадар нутқи зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан бўлиниб турди. Нутқ тамом бўлганидан кейин сессия қатнашчилари гулдурос давомли қарсак чалишди.

Шундан кейин Венгрия Халқ Республикаси Давлат мажлисининг тантанали сессиясида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев табрик нутқи сўзлади.

Мажлис қатнашчилари совет делегациясининг бошлиғини ўринларидан туриб гулдурос қарсаклар билан табрикладилар.

(Я. Кадар ва Л. И. Брежнев ўртоқларнинг нутқлари газетанинг иккинчи бетида босилган).

Озодлик юбилейи байрамида қатнашиш учун келган бошқа делегацияларнинг бошлиқлари ҳам табрик нутқи сўзладилар. Уларнинг нутқини мажлис аҳли самимий кутиб олди.

ВЕНГЕР ХАЛҚИНИНГ БАЙРАМИ

БУДАПЕШТ, 4 апрель. ТАСС махсус мухбирлари Г. Шишкин билан А. Семенов хабар берадилар:

Бугун, Венгрия Совет Армияси томонидан озод қилинишининг 25 йиллиги кунида Будапештдаги Дьердя Дожи проспектида катта ҳарбий парад ва физкультурачилар паради бўлди.

Асосий минбарда Янош Кадар, Пал Лошонци, Ене Фок ўртоқлар, Венгриянинг бошқа раҳбарлари бор эди. Бу ерда Озодлик йиллиги байрамига келган чет мамлакатлар делегацияларининг аъзолари ҳам ҳозир бўлдилар. Булар орасида КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегацияси ҳам бор эди.

РАУЛЬ КАСТРО РУС МОСКВАГА КЕЛДИ

СССР Мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали А. А. Гречконинг таклифига биноан, Куба Республикаси Революцион қуролли кучлари министри, майор Рауль Кастро Рус расмий дўстлик визити билан 4 апрелда Москвага келди. (ТАСС).

ХАЛҚ ВЕНГРИЯСИ 25 ЁШДА

ЎРТОҚ ЯНОШ КАДАР НУТҚИ

Я. Кадар давлат мажлиси депутатларини, чет эллик меҳмонларни, тантанали мажлиснинг ҳамма қатнашчиларини, бутун венгер халқини табриклаб, бундай деди: Мен шу мўътабар минбарда туриб, халқимизнинг барча ўғил ва қизларини, барча ватандошларимизни муборакбод қиламан. Мен улуғ совет халқини, социализм қураётган халқларни, халқаро ишчилар синфини, қардош партияларни, халқ Венгриясининг барча дўстларини алоҳида табриклайман.

1945 йил 4 апрель куни венгер халқи учун алоҳида аҳамиятга эга бўлди, венгер халқининг янги тарихида давр аҳамиятига тенг улуғ бурилиш бошланган кун бўлиб қолди. Олға қараб ғолибона силжиб борган Совет Армияси ўша куни гитлерчи фашистларнинг сўнгги оккупациячи қўшинларини мамлакатимиз территориясидан ҳайдаб чиқарди ва Венгрия озод бўлганлигини бутун дунёга эълон қилди.

Кўпгина совет жангчилари Венгрия тупроғида қон тўкдилар, халқимизнинг озодлиги учун жонларини фидо қилдилар. Бизни деб беҳисоб қурбонлар берганлиги учун совет халқига чуқур ва самимий миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз. Совет Иттифоқи бизнинг халоскоримиз эканлигини ҳеч қачон эсдан чиқармаймиз!

Сўнгра Я. Кадар қуйидагиларни айтди: Венгрия Гитлер фашизмидан озод қилинганидан кейин венгер халқи олдида жуда катта вазифалар турар эди. Фашизмнинг 25 йиллик ҳукмронлиги даврида тақиқланган ва таъқиб этилган, лекин қатъий курашини тўхтатмаган Коммунистик партия, деб таъкидлади нотиқ, барча ватанпарвар кучларни жипслаштириш, жамиятни демократик асосда қайта қуриш зарур эканлигини эълон қилди, халқни жипслашишга ва зўр ғайрат билан меҳнат қилиб, актив кураш олиб бориб, реакцион кучларни тор-мор келтиришга, янги ватанни барпо этишга даъват қилди.

Я. Кадар бунёдкорлик иши учун тегишли халқаро шарт-шароит бўлишини таъминлаш зарур эканлигини таъкидлаб, бундай деди: Совет Иттифоқи венгер халқини озод қилди ва Венгриянинг сулҳ шартномаси тузиш йўлидаги интилишларига кўмаклашди, енгилган мамлакатнинг ўз суверенитетини дарҳол тиклашига ёрдам қилди. Венгер халқининг бутун тарихида Совет Иттифоқи кичик мамлакатимизга тенг ҳуқуқли мамлакат деб қараган, унга дўстлик қўлини чўзган, сўнгра эса, у билан иттифоқчилик шартномасини тузган биринчи буюк давлат бўлди. Мамлакат озод бўлиши биланоқ халқимиз энг зарур пайтларда Совет Иттифоқидан моддий ёрдам ҳам олиб турди. Совет Иттифоқининг мамлакатимизга, халқимизга берган мадади маънавий ва сиёсий жиҳатдан нечоғли қимматли эканлигини сўз билан ифодалаб бўлмайди.

Ишчилар синфимиз, халқимиз, деб сўзини давом эттирди Я. Кадар, янги дунёни барпо этиш учун олиб борилган кескин синфий кураш жараёнида шахталарни, банк ва заводларни национализация қилиб, ерни тақсимлаб бериб, йирик капиталистлар ва помешчиклар ҳокимиятининг иқтисодий ва социал асосларини тугатди. Эски буржуа тузуми, имтиёзли табақаларнинг барча афзалликлари, феодализм сарқитлари йўқ қилиб юборилди, социалистик революция ғалабаси сари олға бориш йўли очиб берилди. Ватанимизнинг экономикаси, мамлакатимиздаги ишлаб чиқариш характери тубдан ўзгарди. Бир вақтлар қолоқ, помешчик-капиталистик мамлакат бўлмиш ватанимиз индустриал-аграр мамлакатга айланди. Мамлакатимизда социалистик саноат, социалистик негизда кооперативлаштирилган қишлоқ хўжалиги мавжуддир.

Миллий даромад ҳар йили икки жаҳон уруши ўртасидаги даврдагига нисбатан уч баравар тезроқ кўпайиб бормоқда. Миллий даромад ҳозирги вақтда 1938 йилдаги даражадан қарийб тўрт баравар ортиқдир. Венгрия ишчилар синфи фидокорона меҳнат қилиб йирик социалистик саноатни вужудга келтирди ва ривожлантирди. Капиталистлар Венгрияда ҳукм сурган даврда — 1938 йилда олинган саноат маҳсулотига нисбатан ҳозир социалистик саноат 7,5 баравар кўп маҳсулот тайёрлаб бермоқда.

Ҳозирги вақтда Венгрия қишлоқ хўжалиги ходимлари сони учдан бир қисм миқдорида камайган ҳолда, 1938 йилдаги капиталистик қишлоқ хўжалиги тайёрлаган маҳсулотга нисбатан учдан бир қисми миқдорида кўп маҳсулот бермоқда.

Бизнинг мамлакатимизда кейинги 25 йил ичида экономикадагина эмас, балки маданият соҳасида ҳам жуда катта муваффақиятлар қўлга киритилди.

Илгари Венгрияда уч миллион қашшоқ бор эди, ишсизлик, очлар учун овқат берадиган ошхоналар, ҳароба бараклар меҳнаткашларнинг қисмати эди. Иқтисодий ва маданий қурилиш натижасида буларнинг ҳаммаси аллақачонлароқ барҳам топди, деб таъкидлади Я. Кадар.

Меҳнат қилиш ҳуқуқи, маданий ва социал жиҳатдан таъминланиш ҳуқуқи, меҳнаткашларнинг маънавий ва моддий жиҳатдан муносиб тақдирланиши — жамиятимизнинг характерли хусусиятлари ана шундай.

Шундан кейин Я. Кадар қуйидагиларни айтди: Венгриянинг тарихи шундай таркиб топдики, 1956 йилда ишчилар синфи ҳокимияти, халқ ҳокимияти жиддий хавф остида қолди.

1948 йилдан кейин, деди Я. Кадар, мамлакат ишчилар синфи раҳбарлигида, партия раҳбарлигида социализм йўлидан ривожлана борди ва илҳомбахш меҳнат катта самаралар берди. Аммо тараққиёт жараёнида сектантлик хатолари, шунингдек ўнг хатолар вужудга келди ва йил сайин чуқурлашиб борди. Бундай хатолар пировардида чуқур ижтимоий тангликка, 1956 йилдаги контрреволюцион исёнга олиб келди.

Социализмнинг ашаддий душманлари вужудга келган имкониятлардан фойдаландилар ва халқаро реакциянинг, империалистларнинг тамомила қўллаб-қувватлашидан фойдаланиб, ишчилар ҳокимиятига, халқ-демократик тузумига ҳужум қилдилар.

Венгрия коммунистлари оғир вазиятда тузумимизнинг, социализмнинг эътиқодли тарафдорларига таяниб, ишчилар синфи, халқ оммасига ишонгани ҳолда мадад сўраб Совет Иттифоқига, социалистик мамлакатларга, халқаро коммунистик ҳаракатга, прогрессив руҳдаги кишиларга мурожаат қилдилар ва ана шундай мадад олганларидан кейин контрреволюция хуружига хотима бердилар.

Биз ишларимизга якун ясаб, деб уқтириб ўтди Я. Кадар, ҳаққли суратда шуни қайд қила оламизки, ишчилар синфимиз ҳар қандай қурбон беришдан қайтмай, энг оғир шароитларда қаттиқ турди. У жамиятнинг, миллатнинг етакчи синфи сифатида ўтган 25 йил мобайнида ўз зиммасига юкланган тарихий бурчни бажарди.

Ишчилар синфининг революцион авангарди — партия соф виждони билан халқ манфаатларини ифодалай олади, чунки у ўзининг буюк вазифасини бажарди. Бизнинг ишчилар синфимиз, халқимиз партия раҳбарлигида синфий душман устидан тўла ғалаба қозонди; капиталистик дунёдаги бир авлоднинг умрини ўз ичига олган қисқа бир давр ичида у юксакроқ босқичга кўтарилди, эксплуатациядан халос бўлган социалистик ижтимоий тузумга ўтди.

Венгрия Социалистик ишчи партияси марксизм-ленинизм назариясига амал қилмоқда. Бизнинг партиямиз Ленин руҳида ҳаракат қиляпти. Биз ўз ишимизда шаблонга, мураккаб воқеликни соддалаштириб кўрсатишга ҳамиша йўл қўймаслигимиз керак. Биз назарияни ижодий тарзда қўлланган ҳолда, конкрет таҳлил этишга, конкрет вазиятга асосланиб ўз вазифаларимизни белгилаб олишимиз лозим. Биз, Коммунистик партиянинг вазифаси Ленин кўрсатмаларига амал қилиб, тараққиёт билан бирга олға силжиб бориб, ўзгариб турган вазиятнинг янги масалаларига марксча тўғри жавобни тинмай қидириб топишдан, янги вазифаларни тегишинча ҳал этиш йўлларини қидириб топишдан иборат, деб ҳисоблаймиз.

Я. Кадар халқаро аҳволни таърифлаб, бундай деди: Биз халқаро ишчилар синфининг курашини, халқларнинг империализмга қарши олиб бораётган курашини қўллаб-қувватлаймиз. Биз давлатлараро муносабатлар соҳасида турли ижтимоий тузумга мансуб бўлган мамлакатларнинг тинч-тотув яшаши ва ўзаро фойдали алоқаларни ривожлантиришлари тарафдоримиз.

Империализмнинг табиати бизга яхши маълум бўлса ҳам, биз янги жаҳон урушини фатал равишда муқаррар бўладиган уруш деб ҳисобламаймиз. Биз шу нарсага аминмизки, халқларнинг тинчликсевар кучлари хушёр бўлиб, зўр бериб ҳаракат қилганларида инсоният олдида пайдо бўлган янги жаҳон уруши хавфининг олдини олишлари мумкин. Венгрия Халқ Республикаси урушларни ва уруш ўчоқларини тугатиш учун курашмоқда. Венгрия Халқ Республикаси низоли халқаро масалаларни музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал этиш тарафдоридир.

Биз социалистик мамлакатларнинг халқаро майдондаги фаолиятида, Варшава Шартномаси ташкилотида ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг ишида қатнашиш билан интернационализм принципларига амал қилиб, ўз халқимизнинг манфаатларига хизмат қиламиз.

Сўнгра Я. Кадар айтдики, герман империализми тор-мор қилинган пайтдан буён кўп нарса ўзгарди. Биринчи герман ишчи-деҳқон давлати вужудга келди. Бизнинг дўстимиз ва иттифоқчимиз бўлган Германия Демократик Республикаси, унинг тинчлик сиёсати ҳозирги пайтда Европада тинчликнинг жуда муҳим омилидир. Венгрия Халқ Республикаси рўй берган воқеликка асосланиб иш кўриш керак, деб ҳисоблайди. Европа халқлари ва ҳукуматлари биргалашиб ҳаракат қила оладилар ва ҳаракат қилишлари керак. Улар коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришлари, бизнинг қитъамизда мустаҳкам тинчлик бўлишини таъминлашлари лозим.

Биз Америка Қўшма Штатларининг Вьетнам халқига қарши олиб бораётган агрессив урушини энг бошданоқ қоралаганмиз ва ҳозир ҳам қораламоқдамиз. Биз Лаос ва Камбоджадаги янги иғвогарликларни қоралаймиз. Бу иғвогарликлар империалистик авантюристларнинг бутун Ҳинди Хитойни яна қон дарёсига ғарқ қилиш ниятида эканлигини кўрсатади. Бизнинг агрессорларга қарши узоқ вақтдан буён жанг қилиб келаётган вьетнамлик биродарларимиз билан бирдамлигимиз барқарор бирдамликдир. Биз уларнинг қаҳрамонона курашига ёрдам берамиз. Вьетнам халқи ўз мақсадига эришажагига, Вьетнам халқи ғалаба қозонажагига аминмиз!

Биз агрессияга қарши, ўз озодлиги учун курашаётган араб халқлари билан тамомила бирдаммиз. Биз Исроил ҳукумат доираларининг ҳаракатларини ва уларни рағбатлантираётганларни қоралаймиз, чунки улар ўз ҳаракатлари билан Яқин Шарқ районида можаронинг тинч бартараф қилинишига халақит бермоқдалар ва ўт билан ўйнашиб, жуда кенг тус оладиган ҳамда жуда мушкул бўлган халқаро можаронинг келиб чиқиш хавфини туғдирмоқдалар.

Биз умуман халқаро вазиятни қараб чиққанимизда империалистлар бошқа бир қанча районларда ҳам тинчлик ва халқлар озодлигини хавф остида қолдираётганликларини кўрамиз. Аммо бу ҳол Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасидан кейин жаҳондаги вазият тубдан ўзгарганлигини кўрсатувчи энг муҳим тарихий фактни андаккина бўлса ҳам ўзгартира олмайди.

Ишчи-деҳқонларнинг жаҳондаги биринчи давлати — Совет Иттифоқи вужудга келиши билан империализмнинг танҳо ҳукмронлигига барҳам берилди. Жаҳон социалистик системаси вужудга келиши билан халқаро вазиятдаги бу ўзгаришлар янада аниқ белгиланди. Капиталистлар, халқаро монополистик капитал магнатлари эндиликда жаҳон тақдирига таaллуқли масалаларни илгари қилганларидек ҳозир ўзаро ҳал этолмайдилар. Эндиликда улар Совет Иттифоқи билан, социалистик давлатлар билан, жаҳондаги бошқа прогрессив мамлакатлар билан ҳисоблашишга мажбурдирлар.

Биз Венгрия Халқ Республикасининг мустаҳкам принципиал асосларга ва тарихий тажрибага таянган ташқи сиёсатини оғишмай амалга ошираверамиз. Бизнинг мамлакатимиз ўзининг барча халқаро мажбуриятларини шу вақтгача бажариб келди ва бундан буён ҳам бажараверади. Венгрия — Совет дўстлиги — ташқи сиёсатимизнинг энг муҳим элементи, халқимизнинг тинч ҳаёти, социалистик истиқболи, миллий мустақиллигининг энг мустаҳкам негизидир. Биз Совет Иттифоқи билан, Варшава Шартномаси мамлакатлари билан, ҳар бир социалистик мамлакат билан, барча тараққийпарвар мамлакатлар билан, барча антиимпериалистик кучлар билан дўстлигимиз ва ҳамкорлигимизни мустаҳкамлаб боришга доим интилмоқдамиз.

Бу йил — буюк юбилейлар йилидир. Биз шу баҳорда ватанимиз озод қилинган куннинг 25 йиллигини ва халқаро ишчилар синфининг улуғ йўлбошчиси Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллигини биргаликда байрам қиламиз. Ленин, Совет Иттифоқи, венгер халқининг озод этилиши — бир-биридан сира ажратиб бўлмайдиган тушунчалар эканлигини яхши биламиз.

Байрамдан кейин меҳнат кунлари бошланади: социализм қурилиши янги ишларни талаб қилади. Биз чорак асрлик меҳнатимиз туфайли эришган муваффақият ва ғалабаларга таяниб, озод мамлакатимизни, Венгрия Халқ Республикасини янада яшнатиш учун кучларимизни аямай ҳамма чорани кўраверамиз. Бу — бизнинг байрам қасамёдимиз бўлиб қолсин. Биз зўр қатъият билан жипслашган ҳолда дўстларимиз ва қардошларимиз билан, Совет Иттифоқи, социалистик мамлакатлар халқлари билан бир ёқадан бош чиқариб социализм қурилиши йўлидан олға боришни давом эттираверамиз.

Янош Кадар нутқининг охирида Венгрия Халқ Республикаси шарафига ва унинг халоскори Совет Иттифоқи шарафига табрик сўзлари айтди.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Ҳурматли мажлис аҳли!

Азиз ўртоқлар за дўстлар!

Бизнинг делегациямиз Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, Совет Иттифоқи Олий Совети Президиуми ва ҳукумати номидан, бутун совет халқи номидан сизларга ва Венгрия Халқ Республикасининг барча гражданларига қизғин, қардошлик саломини топширади ва миллий байрам — мамлакат фашистлар ҳукмронлигидан озод қилинган куннинг 25 йиллиги муносабати билан самимий қутлайди.

Қўшнимиз, дўстимиз ва иттифоқчимиз венгер халқи тантаналарида иштирок қилишимизга имконият яратиб берилганлиги учун асдойдил миннатдормиз ва илиқ кутиб олганликлари ҳамда самимий меҳмондўстликлари учун чин кўнглимиздан ташаккур изҳор қиламиз.

Венгрия халқи олдида янги ҳаёт барпо этишнинг порлоқ истиқболи очилган кунлардан буён чорак аср ўтди. Ҳозирги кунда ўша пайтдан буён босиб ўтилган йўлга фикран назар солар эканмиз, Венгрия диёрида рўй берган ўзгаришларнинг аҳамияти, миқёслари ва чуқурлигини янгидан жуда яққол кўргандек бўламиз.

Ўртоқ Кадар ўзининг ёрқин нутқида венгер халқи меҳнати ва курашининг кенг манзарасини, унинг янги жамият қурилишида фидокорлик ва зўр ғайрат билан қилаётган ишларини ёритиб берди. Халқнинг эркин социалистик меҳнати туфайли, Венгрия Социалистик ишчи партиясининг муайян бир мақсадни кўзлаган бунёдкорлик сиёсати, оммани эгаллаган социализм улуғ ғоялари туфайли Венгрия экономикаси, унинг индустрияси ва қишлоқ хўжалиги, фани ва маданияти юксалди, миллий даромад тўхтовсиз ўсиб бордики, булар кишида яхши таассурот қолдиради. Булар Халқ Венгрияси кучларининг манбалари, унинг динамизми ва тараққиётининг манбаларидир.

Венгрия, унинг ишчилар синфи, кооператив деҳқонлари, зиёлилари бутун меҳнаткаш халқи ўтган чорак асрдан фахрланишга ҳақлидир. Азиз дўстлар, сизлар шу давр мобайнида буюк тарихий ўзгаришларни амалга оширдингиз.

Ҳозирги Венгрия — унинг энг яхши фарзандлари орзу қилган тилаклар рўёбга чиққанлигидан далолат беради. Жасур венгер ватанпарварларининг кўп авлодлари озод, яшнаб турган Венгрияни барпо этиш учун курашдилар. Дожа ва Кошут, Петефи, Бела Кун ва Тибор Самуэли, бошқа кўпгина шонли номлар миннатдор халқ хотирасида яшайди.

Венгрия ишчилар синфи ўз сафларида социализм учун, меҳнаткашларни жабр-зулм ва эксплуатациядан озод қилиш учун минг-минглаб мард курашчиларни етиштирди. Улар ўз мамлакатининг озодлиги йўлидаги курашни меҳнаткашларни озод қилишдан иборат муштарак интернационал ишдан ҳеч қачон ажратмадилар. Венгер интернационалистлари, революциянинг чин баҳодирлари Париж Коммунаси баррикадаларида жанг қилдилар. Россияда Совет ҳокимияти учун олиб борилган энг оғир жангларда қатнашдилар, республикачи Испания фронтларида курашдилар. Венгрия революционерларининг ватанпарварлиги, миллий традицияларга садоқати доимо чуқур интернационализм билан узвий равишда бирга қўшиб олиб борилди. Венгер коммунистлари ўтмишдаги революционерларнинг ана шу энг яхши ҳислатларини мерос қилиб олдилар ва кўпайтирдилар.

Азиз дўстлар, мана шу мўътабар минбарда туриб, социалистик Венгрия меҳнаткашлари, уларнинг жанговар авангарди — Венгрия Социалистик ишчи партияси ва унинг ўз халқининг шонли фарзанди, халқаро коммунистик ҳаракатнинг таниқли арбоби, Совет Иттифоқининг содиқ дўсти ўртоқ Янош Кадар бошчилигидаги Марказий Комитети ҳурматини бажо келтиришни ва уларга буюк эҳтиром туйғуларини изҳор қилишни истар эдик.

Ўртоқлар! Ҳаммамиз, ҳар биримиз ўз тажрибамиздан шуни яхши биламизки, социализм қурилиши сабот-матонатни, ижодий изланишларни, Коммунистик партиянинг мустаҳкам, принципиал сиёсат ўтказишини талаб қиладиган ва синфий душманнинг қаршилигини узил-кесил бартараф қилишни талаб этадиган мураккаб жараёндир. Венгер коммунистлари социализм учун чинакам курашчилар эканлигини намойиш қилдилар, янги жамият қуриш соҳасидаги муштарак коллектив тажрибамиз хазинасига кўп ҳисса қўшдилар.

Венгрия мисоли шу нарсани яққол кўрсатадики, изчил интернационалистик сиёсат амалга оширилар экан, Коммунистик партия марксизм-ленинизм назариясига қатъий таянар экан, бу партиянинг ишчилар синфи ва деҳқонлар билан алоқалари доим мустаҳкамлана борар экан, империализм ва реакциянинг социалистик тузумни заифлаштириш ва қақшатиш йўлидаги ҳар қандай уринишлари муқаррар барбод этилади.

Чин революционерлар бўлмиш венгер коммунистлари халқаро коммунистик ҳаркатнинг бирлиги ва жипслигини сабот-матонат ва изчиллик билан ёқлаб чиқмоқдалар. Уларнинг ана шу энг муҳим ишга қўшган конкрет ҳиссаси салмоқли бўлиб, ҳамма томонидан эътироф этилган. Венгрия Социалистик ишчи партияси жаҳондаги коммунистик ва ишчи партиялар орасида юксак обрў ва иззат-ҳурматга сазовор бўлганлиги тамомила қонуниятли бир ҳолдир.

Чинакам қардошлик муносабатлари бизни социалистик Венгрия билан, унинг халқи билан бирлаштираётганлигини билиш биз, совет кишиларига ёқимлидир. Владимир Ильич Ленин бизга интернационализм ғояларини васият қилиб қолдирган эди. Биз ҳозирги кунда ўз ҳамкорлигимизда ана шу интернационализм ғоялари амалга ошганлигини кўриб турибмиз. Биз бу ҳамкорликда дўстлик ва қардошликнинг шундай тарихий традициялари давомини кўриб турибмизки, венгер интернационалистлари бу традицияларни ёқлаб чиққан эдилар. Венгриянинг яширин шароитда иш олиб борган коммунистлари улар учун жонларини фидо қилишдан ҳам қайтмаган эдилар, Европани фашистлар асоратидан халос қилган совет солдатлари шундай традициялар учун жанг қилган эдилар. Бизнинг дўстлигимиз революционерларнинг, маслакдошларнинг, янги жамият бинокорларининг дўстлигидир.

Биз тўла асос билан шуни айта оламизки, тинчлик, демократия ва социализм учун курашнинг, империализмга қарши курашнинг барча ҳал қилувчи участкаларида ёнма-ён туриб биргаликда ҳаракат қилмоқдамиз, ўзаро доимий ўртоқларча ёрдамни сезиб турибмиз.

Совет кишилари Венгрия Халқ Республикаси билан мустаҳкамланиб бораётган иқтисодий ҳамкорликдан ғоят мамнундирлар. Йигирма йил мобайнида мамлакатларимиз ўртасидаги товар обороти 30 баравар кўпайди. Халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш ўзаро катта наф келтирган ҳолда ривожланиб бормоқда.

Аммо, ўртоқлар, бу ҳамкорликнинг аҳамияти унинг моддий натижалари билангина чекланиб қолмаслигини таъкидлаб ўтишни истар эдик. Яна шу нарса муҳим ва қимматлики, бу натижаларга эришиш жараёнида чуқур ҳамжиҳатлик руҳи, чинакам ўртоқларча шерикчилик, коллективчилик руҳи мустаҳкамланди. Бизнинг мамлакатларимиз конкрет иқтисодий проблемаларни ҳал этган пайтда хўжалик алоқаларининг ўзаро фойдали бўлиши, бу алоқалар бир-бирининг манфаатларини максимал даражада ҳисобга олиши тўғрисида ғамхўрлик қилиш билангина чекланиб қолмаётирлар. Ўз мамлакатининггина эмас, балки дўст социалистик давлатларнинг ҳам муваффақиятли ривожланиши тўғрисида ўртоқларча ғамхўрлик қилиш — социалистик интернационализмнинг олий ифодасидир.

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи ва Венгрия бошқа қардош мамлакатлар билан биргаликда ўз куч-ғайратларини халқаро социалистик меҳнат тақсимотини ривожлантиришга, социалистик интеграцияни ривожлантиришга сарф қилмоқдалар. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида аъзо бўлган мамлакатлар томонидан коллектив суратда ишлаб чиқилган қарорлар бу соҳада катта роль ўйнамоқда. Умуман олганда, бу соҳада фойдаланилмаган резервлар кўп эканлиги шубҳасиздир. Буларни социалистик давлатларнинг миллий манфаатлари ва интернационал манфаатларига хизмат қилдириш мумкин ва хизмат қилдириш керак.

Икки томонлама ва кўп томонлама хўжалик алоқаларини кучайтириш ва ривожлантириш ҳамда шу асосда социализмнинг иқтисодий потенциалини жадал юксалтириш — сиёсий жиҳатдан жуда катта аҳамиятга эга бўлган вазифадир. Бу вазифанинг ҳал этилиши ҳар бир социалистик мамлакатнинг ва умуман бутун ҳамдўстлигимизнинг капитализм дунёси билан иқтисодий мусобақасида янгидан-янги муваффақиятларга эришувини таъминлайди. Бунда социалистик давлатларнинг миллий ва интернационал манфаатлари, иқтисодий ва сиёсий манфаатлари чамбарчас боғлангандир. Ўртоқ Кадар социализм мамлакатларининг ҳар қандай миллий манфаатларини социализмнинг халқаро манфаатлари ҳисобига таъминлаш мумкин эмас, деб бир неча бор айтди. Биз ўртоқ Кадарнинг шу фикрига тамомила қўшиламиз. Умуман социализм дунёсининг империализм дунёси билан мусобақаси ва курашида қўлга киритиладиган ҳар қандай ютуқ, бунинг аксича, ҳар бир социалистик мамлакатнинг туб манфаатларига, шубҳасиз, мос бўлиб тушади. Бизнинг фикримизча, экономика, сиёсат тўғрисида ёки идеология тўғрисида гап боришидан қатъи назар, масала фақат шу тарзда қўйилади.

Ўртоқлар!

1945 йилнинг даҳшатли ва порлоқ баҳоридан бизни чорак аср ажратиб турибди. Бу — умид ва эркинлик баҳори эди. Социализм мамлакатлари қатъият ва изчиллик билан муайян бир мақсадни кўзлаб ўтказиб келаётган тинчлик сиёсати фашизмга қарши жангларда ҳалок бўлган қаҳрамонлар ҳурматини энг яхши тарзда бажо келтиришдир.

Бундан бир йил муқаддам Варшава Шартномаси мамлакатлари худди шу ердан, Будапештдан мурожаат қилишиб, умумевропа кенгашини чақириш ва бу билан ғоят муҳим ва ўткир проблемани, Европа хавфсизлиги проблемасини ҳал этиш йўлида катта қадам қўйишга даъват этган эдилар. Бизнинг мақсадимиз равшан, биз Европа қитъасини тинчлик қитъасига айлантириш, Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш тарафдоримиз.

Кейинги вақтларда Европадаги сиёсий иқлимни яхши томонга ўзгартириш заминлари вужудга келаётганлигини кўрмай қолиш мумкин эмас. Лекин шундай бўлса ҳам, Европадаги вазият беқарор, кескинлигича қолмоқда. Қуролланиш пойгаси буни исбот этувчи фактдир, Ғарбий Европа территориясида ядро арсенали вужудга келтирилди. Реваншчиларнинг хуружлари давом этаётганлиги буни исбот этувчи фактдир. Вазият яна шу билан ҳам мураккаблашмоқдаки, Америка империализми Европа экономикасининг асосий соҳаларига зўр бериб бош суқиб, Европадаги ижобий тенденцияларнинг ўсишига халақит беришга уринмоқда. Буларнинг ҳаммаси, шубҳасиз, жиддий хавфсирашга сабаб бўлмоқда.

Коммунистлар сифатида бизнинг бурчимиз бу масалада барча тараққийпарвар кучларнинг, барча соф виждонли, тинчликсевар европаликларнинг вазифасига тамомила мос бўлиб тушади, деб ҳисоблаймиз. Ана шу бурч реакциянинг қора ниятларини барбод этиш, Европада мустаҳкам тинчлик йўлини очиб бериш учун ҳамма чораларни кўришни талаб этади. Маълумки, иккинчи жаҳон уруши натижасида ва урушдан кейинги тараққиёт натижасида қитъада вужудга келган давлат чегараларини ва бошқа реал ҳолатларни эътироф этиш Европада чинакам мустаҳкам тинчлик ўрнатишнинг энг муҳим элементидир. Бунда гап Германия Демократик Республикасининг давлат суверенитетини ҳурмат қилиш тўғрисида ҳам бораётир, албатта.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг коммунистик партиялари ва ҳукуматлари можаро ва низоларни келтириб чиқарадиган ҳамма манбаларни бартараф қилиш учун, Европада тинчлик, ҳамкорлик ва яхши қўшничиликнинг кенг ижобий программасини амалга ошириш учун курашмоқдалар. Европа хавфсизлиги проблемасини тўла ҳал этиш узоққа чўзиладиган оғир иш эканлигини яхши биламиз, албатта. Бунда кенгаш ўтказиш билангина қаноатланиб бўлмайди. Аммо ишни бошлаб юбориш муҳимдир. Ана шу проблемани ҳал этишга ёндашишнинг ўзаро мақбул йўлларини қидириб топиш, нуқтаи назарлар бир-бирига яқин келадиган жиҳатларни ажратиб олиш муҳимдир. Бундай ёндашиш сиёсий сенсацияга эмас, балки тинчликни мустаҳкамлаш йўлида амалий қадам қўйишга мўлжалланган ҳамда социалистик мамлакатларнинг Умумевропа кенгаши кун тартиби тўғрисидаги таклифларига асос қилиб олинган оқилона ва реалистик ёндашишдир.

Европадаги мураккаб вазиятдан кенгашнинг чақирилишига халақит бериш учун фойдаланишга уринаётган кишиларнинг фикрига қўшилиш мумкин эмас. Манфаатдор давлатлар конструктив муносабатда бўлган тақдирда, Умумевропа кенгаши Европа учунгина эмас, балки бутун дунё учун ҳам жуда катта наф келтиришига аминмиз.

Ўртоқлар! Антиимпериалистик фронт бутун дунёда мустаҳкамланиб бормоқда. Империализм ва реакция кучларининг инсоният прогрессив тараққиётини тўхтатиш йўлидаги уринишлари халқларнинг тобора қаттиқ қаршилигига дуч келмоқда. Социализм мамлакатларига келганда шуни айтиш керакки, уларнинг позицияси равшандир: улар озодлик ва мустақиллик учун курашувчиларнинг содиқ дўстлари бўлиб келдилар ва шундай бўлиб қолаверадилар.

Қаҳрамон Вьетнам халқига ёрдам бериш, араб халқларининг Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш учун, Яқин Шарқда тинчликни тиклаш учун олиб бораётган ҳаққоний курашини қўллаб-қувватлаш — буларнинг ҳаммасини биз, коммунистлар, социалистик дунё вакиллари революцион эътиқодимизнинг бевосита оқибати, тинчлик ва халқлар ўртасидаги дўстликнинг олижаноб идеалларига чуқур садоқатимизнинг натижаси, деб биламиз. Бу — ташқи сиёсат соҳасидаги ленинча йўлдир ва биз бу йўлга қаттиқ амал қиламиз.

Империализм қўлидан кетган тарихий ташаббусини қайтариб олишдан ожиздир. Империализм ҳозирги дунёнинг тараққиётини ҳеч қачон орқага буриб юбора олмайди. Коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгашининг ана шу хулосаси жуда тўғри бўлиб, тарихнинг бориши билан тасдиқланмоқда. Биз келажакка зўр умид билан қараймиз ва марксчи-ленинчи партиялар раҳбарлигидаги социалистик мамлакатларнинг халқлари ўзларининг шонли йўлларида янгидан-янги катта ғалабаларга эришадилар, уларнинг қардошларча ҳамкорлиги эса тинчлик ва бутун инсониятнинг тараққиёти йўлида доим кенгая боради, деб ишонамиз.

Барча меҳнаткашларнинг байрами — Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллиги арафасида биз, коммунистлар улуғ Ленин ишларининг муваффақиятлари тўғрисида ифтихор билан гапирамиз. Давримиздаги барча энг муҳим революцион воқеалар Ленин номи билан, унинг ғоялари билан чамбарчас боғланган. Ленин ишининг тантанаси комил ишонч билан Ленин йўлидан бораётган венгер халқининг бугунги улкан байрамида ҳам ёрқин ифода этилди.

Ҳурматли ўртоқлар, азиз дўстларимиз, шу тантанали йиғилишда унча катта бўлмаган совғамизни — Владимир Ильич Ленин портретини сизларга топширишни истар эдик. Бу портретни машҳур совет рассоми Васильев ишлаган. Владимир Ильич ярим аср илгари Венгрия Совет Республикасига, Совет Россиясидан кейин эски дунёни ағдариб ташлашга отланган венгер ишчиларига табрик сўзлари билан мурожаат қилган эди. Владимир Ильичнинг ана шу сўзлари ярим асрдан кейин ҳозирги кунда ҳам аввалгидек актуал даъват бўлиб жаранглаётганлигига аминмиз. Ленин образи ҳар бир совет кишисига, ер юзидаги барча миллатларнинг меҳнат аҳлига яқин ва азиздир. Ана шу улуғ образ мангу яшайди!

Азиз дўстлар. ривож топган социалистик жамият қурилишида янгидан-янги катта муваффақият ва ютуқларга эришувингизни яна бир марта исташга, Венгрия Халқ Республикасида яшовчи барча гражданларга бахт ва саодат тилашга ижозат бергайсиз.

Яшасин Венгриянинг мард ва меҳнатсевар халқи!

Яшасин Венгрия Халқ Республикасида социализм қурилишининг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Венгрия Социалистик ишчи партияси!

Қардош мамлакатларнинг социалистик интернационализмнинг мустаҳкам принципларига асосланган ҳамкорлиги мустаҳкамланиб, ривожланаверсин!

Совет ва венгер халқларининг бузилмас дўстлиги мангу яшнай берсин!

(Гулдурос қарсаклар остида ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг табрикномасини топширади. Мажлис қатнашчилари ўринларидан туриб гулдурос қарсак чаладилар).

ПАХТА—БЕДА—ГЎШТ

Бу комплекс фойдали. Уни тажриба тасдиқлаган, фан асослаган. Нега у жорий қилинмаяпти?

Ўзбекистондаги «Малик» совхози 1965 йили пахта-беда алмашлаб экишни тўла ўзлаштирди. ◆ Кейинги йилларда пахтанинг ҳосилдорлиги ошиб, гектар бошига илгариги 18 центнердан 29 центнерга, ялпи ҳосили эса илгариги 3,1 минг тоннадан 6,3 минг тоннага етди. ◆ Совхоз бедани олтқ-етти марта ўриб олиш йўли билан гектаридан чорва моллар учун кўп миқдорда оқсилга эга бўлган 175 центнергача беда пичани оляпти. ◆ Совхознинг қорамоллари туёғи кўпайиб, 700 бошдан 1750 бошга етди. 1969 йили давлатга совхознинг ўзида бўрдоқига боқиб етиштирилган 300 тоннадан кўпроқ гўшт сотилди.

Мол ташиладиган катта машина Бекобод гўшт комбинатига бўрдоқига боқилган буқаларнинг навбатдаги туркумини олиб келди. Тарозида тортилганда ҳар бир молнинг тирик вазни ўрта ҳисобда 590 килограммдан иборатлиги маълум бўлди. «Малик» совхозининг бригадири Сурмал Маҳмудов квитанцияни олар экан, бир ҳафтадан кейин бригадир Павел Прусс молларнинг яна бир туркумини олиб келади, деди. Худди шундай қилинди. Пруссниг бригадасидаги буқалар янада кўпроқ тош босди — ҳар бирининг тирик вазни 613 килограммга тўғри келди.

Совхознинг чорвачилик фермаларидан гўшт комбинатига, сут заводига, тайёрлов базаларига борадиган йўллар бор. Хўжалик айни бир вақтда ўзининг асосий иши — пахтачилик билан муваффақиятли шуғулланган ҳолда, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни йил сайин кўпайтирмоқда. Бу тармоқни усталик билан уйғунлаштириш ҳозирги вақтда суғориладиган зонадаги барча хўжаликларнинг энг муҳим вазифаси ҳисобланади ва шу туфайли «Малик» совхозининг тажрибаси катта амалий аҳамиятга эга. Бу тажрибанинг муҳимлиги ишлаб чиқариш умумий маданияти ва хўжалик экономикасининг тўхтовсиз ўсиб бораётганлиги билан таъкидланади.

«Малик» совхозининг тупроқ-иқлим шароити у қадар яхши эмас. Совхознинг экин майдонлари Мирзачўлнинг тупроғи кучли шўрланган зонасида жойлашган. Таркибида кўп миқдорда зарарли тузлар бўлган сизот сувлар ернинг юзасига яқин жойлашган, тупроқ ўзининг механик состави жиҳатидан асосан оғир, лойсимон. Шу сабабли бу ерда зовурлар бўлмаса ва тупроқнинг шўри ҳар йили ювилмаса ҳатто ўрта даражадаги ҳосилни ҳам олиб бўлмайди. Буларнинг ҳаммаси кўп куч-ғайрат сарфлаш, харажат қилишни талаб этади.

Совхоз коллективи, унинг мутахассислари ва новаторлар зонанинг мураккаб шароитига фан муваффақиятлари ҳамда илғор тажрибани қарши қўйдилар. Мамлакатнинг суғориладиган зонасидаги хўжаликлар ичида «Малик» совхози барча майдонга чигитни кенг қаторлаб экиш ва ғўзани кенг қаторлаб ўстириш системасини биринчи бўлиб ишлаб чиқди ва жорий қилди, пахта-беда алмашлаб экишни ўзлаштирди, ҳосилнинг 90-95 процентини қўл меҳнати сарфламасдан териб олиш имкониятини берувчи пахта теришнинг поток усулини ишлаб чиқди ва қўллади. Совхоз қорамолларни интенсив боқиб семиртиришнинг маҳаллий шароитга мос келадиган усулини ишлаб чиқди ва амалга оширди, меҳнатга аккорд-мукофот ҳақ тўлашга ўтди.

Хўжаликнинг раҳбарлари ва мутахассислари — совхозда 14 йилдан буён ишлаш даврида бўлим агрономлигидан директорликкача бўлган йўлни босиб ўтган М. Е. Красильников, бош инженер Е. Н. Мальцев, бош зоотехник Т. Л. Сироткина, бош агроном А. М. Эргашев, партия комитетининг секретари У. П. Пирмонов, бўлим бошқарувчилари, бригадирлар бу масалаларнинг ҳаммасига муттасил эътибор берадилар.

Совхозда 3475 гектар ҳайдаб экин экиладиган суғориладиган ер ва 110 гектар боғ ҳамда токзорлар бор. Илгари пахта экин майдонларининг умумий структурасида энг кўп салмоққа эга эди. Бу ҳол тупроқнинг кучсизланишига, касалликлар ва ҳашаротларнинг кўпайишига, чорвачиликнинг ривожланишини секинлаштиришга олиб келди. Хўжалик 1953 йилдан бошлаб қўриқ ва партов ерларни ўзлаштиришга киришди. Ўтган 17 йил мобайнида қарийб 2000 гектар янги суғориладиган ерлар ўзлаштирилди ва қишлоқ хўжалик оборотига киритилди. Бу, экин майдонларининг структурасини нормаллаштириш, тўғри алмашлаб экишни ўзлаштириш, пахта ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришни таъминлаш имконини берди.

1965 йили ўзлаштирилган алмашлаб экиш пахта ва бошқа барча экинларнинг ҳосилдорлигига яхши таъсир кўрсатди, шунингдек ғўзанинг хавфли касаллиги бўлган вилтнинг йўлини асосли равишда тўсди. Агар илгарилари ҳар гектар ердан 18-22 центнер ўртасида пахта териб олинган бўлса, 1966 йилдан бошлаб хўжалик муттасил равишда гектаридан 27-29 центнердан ҳосил оляпти. Пахтанинг ялпи ҳосили эса кўпайиб, 1953 йилдаги 3,1 минг тоннадан 1969 йили 6,3 минг тоннага етди. Шу давр мобайнида бир центнер пахта етиштиришга сарфланадиган меҳнатнинг миқдори камайиб, 1953 йилдаги 5—5,9 киши-кундан 1969 йили 1,3—2 киши-кунига келди.

Алмашлаб экиладиган майдонларда бедапояларнинг кенгайтирилиши, пахтанинг ана шу ишончли йўлдоши ва энг қимматли озуқа экини ҳосилдорлигининг кўтарилиши тупроқнинг унумдорлигини оширишда актив роль ўйнади. Олтмишинчи йилларнинг бошида совхозда 500 гектарга яқин бедапоя бўлиб, бу умумий экин майдонининг 12 процентини ташкил қиларди. Кейинги уч йилдан буён хўжаликда 700 гектардан ортиқ майдонда беда ўстириляпти. Бу, экин майдонларининг структурасида 19 процентни ташкил этади.

Бироқ гап фақат майдоннинг миқдорида эмас. Маълумки, бедадан қанча кўп ҳосил олинса, у тупроқнинг ҳосилдорлигини шунча тез оширади ва ернинг мелиоратив ҳолатини шунча активроқ яхшилайди. 1960 йили ҳар гектар ердан 50 центнердан қуруқ беда пичани олинган бўлса, ҳозирги вақтда бу миқдор 105 центнерга етди. Беданинг ҳосилдорлиги тўхтовсиз ошиб борди. Уч йил (1964—1966 йиллар) мобайнида ҳар гектар бедапоядан 81,3 центнердан қуруқ беда пичани, 279 центнердан кўк озиқ олинди. Кейинги уч йил (1967—1969 йиллар) мобайнида эса ҳар гектар бедапоядан 101,1 центнердан қуруқ беда пичани ва 328,6 центнердан кўк озиқ олинди.

Беда алмашлаб экиш ротациясига биноан экилади. Бедачилик бригадалари уруғ сарфлашнинг оширилган нормасини қўлланган ва азотли ўғитлар билан озиқлантирган ҳолда экишнинг кесишган усулини қўлланиб, барқарор ҳосил олишга эришмоқдалар. Сулаймон Шокиров ва Даврон Тўйчиев бошлиқ бригадалар ҳар гектар ердан 140-175 центнердан беда пичани йиғиб олмоқдалар. Бу бригадаларда беда мавсум давомида 6-7 марта ўриляпти ва гектаридан 70-85 центнер озиқа бирлиги олиняпти. Бу, ана шундай майдонлардаги бир гектар беда 8-9 центнер гўшт ёки 54-68 центнер сут етиштириш имкониятини беряпти, демакдир.

Хўжалик беда уруғчилиги билан асосли равишда шуғулланяпти. Аляс Мамедов бошлиқ бригадада ҳар йили махсус уруғлик участкаси ажратилади. Ана шу участкадаги ҳосилни ўриш тўла механизациялаштирилган ва бу тадбир экинга ҳамда уруғлик етиштиришга қилинадиган меҳнат сарфини кескин камайтириш имконини беряпти.

Шундай қилиб, беда пахтачиликка ҳам, чорвачиликка ҳам бирдек саҳийлик билан хизмат қилмоқда. Аммо, беда совхознинг ўзида етиштирилаётган озиқларнинг ягона манбаи эмас. Яна совхозда силосбоп кўкпоя ва дон олиш учун маккажўхори ҳам етиштирилади. Маккажўхори яхшилаб текисланган ерларга экилади. Биринчи йили унумдор қатламдан деярли тўла маҳрум бўлган бу ерларнинг гектаридан агротехника тадбирларини мукаммал амалга ошириш йўли билан 300-350 центнердан силосбоп кўкпоя ва 30-32 центнердан маккажўхори дони олинади. Маккажўхори экилган ерда келгуси йилиёқ пахта етиштирилади. Шундай қилиб, хўжалик ҳар йили 6 минг тоннагача силосбоп кўкпоя ва 1000 тонна атрофида маккажўхори дони, арпа ва шоли олмоқда.

Фермалар яқинидаги участкада 40 гектар ер хашаки лавлаги экиш учун ажратилган. Кейинги уч йил мобайнида ҳар гектар ердан олинаётган хашаки лавлаги ҳосили 500 центнерга етмоқда. Хўжаликдаги янги барпо этилган боғларнинг қатор орасидан ошқовоқ экиш учун фойдаланилмоқда. Бултур 12 гектар ана шундай майдоннинг ҳар гектаридан 320 центнердан ширали озиқ олинди.

Озиқа базасининг ривожлантирилиши хўжаликда кейинги йилларда қора моллар туёғини кўпайтириб, 700 бошдан 1750 бошга етказиш имконини берди. Ҳар йили 1,1 миллион дона тухум ва юзлаб центнер парҳез гўшт етиштираётган янги паррандачилик фермаси ҳам ташкил этилган. Паррандачилик фермасининг каттагина инкубатори бор. Унда ҳар йили 250 мингта жўжа очирилиб, шундан 200 мингтаси қўшни колхозлар, совхозлар ва аҳолига сотилмоқда.

Совхоз қисқа вақт мобайнида сигирлар сонини икки баравар кўпайтирди. Ҳозирги вақтда фермада 580 бош сигир бор. Мана, бир неча йилдирки, ҳар бир сигирдан бир йилда ўрта ҳисобда 3400-3500 килограммдан сут соғиб олиняпти.

Совхозда гўштга топшириладиган чорва молларни боқиб семиртириш яхши ўйлаб ташкил этилган. Хўжаликнинг бош зоотехниги Татьяна Лукинична Сироткина ва чорвачилик фермаларининг бригадирлари ана шу муҳим жараён янги технологиясининг ташаббускорлари бўлдилар. Улар таққослаб тажриба ўтказиб, буқачаларни бичиш тажрибасидан воз кечдилар. Бир хилдаги рацион билан боқилганда бичилмаган буқачаларнинг ҳам тирик вазни тез ошди. Бўрдоқига боқиб семиртирилаётган чорва молларни яйловда боқиш усули боғлаб боқиш усули билан алмаштирилди. Чорва молларни семиртиришнинг интенсив, якунловчи даври иқлим шароити жиҳатидан Ўрта Осиёнинг энг қулай даври бўлган куз-қишда амалга оширилади. Бу даврда чорва моллар озиқани иштаҳа билан ейди ва улар тез семиради.

Гўштга топшириладиган ёш моллар 12-14 ойликкача бўлган даврда фермалар ёнидаги ҳайдаб юбориб боқиладиган майдончаларда ўз группаларида сақланади. Сўнгра улар семиртириладиган туркумларга тўпланади ва бостирма остида муттасил боғланган ҳолда сақланади. Бўрдоқига боқиб семиртиришнинг якунловчи даври 3-4 ойга чўзилади. Бу даврда чорва моллар таркибида беда, силос ва концентратлар бўлган озиқ билан боқилади. Тўрт йиллик маълумотларга қараганда, семиртиришнинг якунловчи даврида ҳар бош молнинг тирик вазни бир кеча-кундузда ўрта ҳисобда 1100 граммдан ошган. Молнинг тирик вазнини бир килограмм ошириш учун 8,5-9 озиқа бирлиги сарфланади.

Буларнинг ҳаммаси, шубҳасиз, давлатга топшириладиган гўштнинг миқдорини ва гўштга топшириш учун молни боқиб семиртиришдан кўриладиган фойдани кўпайтиришга ижобий таъсир қилди. 1962 йили совхоз давлатга 426 центнер мол гўшти сотган ва бундан 18.735 сўм зарар кўрган эди. 1969 йили давлатга 2402 центнер гўшт сотилди. Хўжалик бундан 90300 сўм фойда кўрди. Совхоз бултур мамлакатга ҳаммаси бўлиб 3 минг центнердан зиёд гўшт, шу жумладан 635 центнер парранда гўшти берди. Барча турдаги молларнинг тирик вазни эса 1969 йили 3462 центнер оширилди.

Хўжалик коллективининг жамоат чорвачилигини ривожлантиришга сарфлаётган куч-ғайрати яхши натижалар бермоқда. Ҳайдаладиган ерларнинг умуман бир гектари ҳисобига совхозда 18,1 центнер пахтадан ташқари, 1 центнер гўшт, 5,5 центнер сут, 3000 дона тухум етиштирилмоқда. Совхоз бу йил давлатга сотиладиган гўштнинг миқдорини бултургига нисбатан 400 центнер, сутнинг миқдорини 1000 центнер ва тухумнинг миқдорини 200 минг дона кўпайтиришни мўлжалламоқда. Қора моллар туёғи 100 бош ва товуқлар сони 5 мингта кўпайтирилади.

«Малик» совхози ва Ўзбекистондаги бошқа илғор хўжаликларнинг амалий тажрибаси чорвачиликни ривожлантириш ва озиқа базасини мустаҳкамлаш вазифаларини ҳал қилишда ишга яхши ёрдам бериши мумкин.

А. УЗИЛЕВСКИЙ,
«Сельская жизнь» мухбири.

БУТУН ЖАҲОН ЎҚИМОҚДА

(ДОҲИЙ АСАРЛАРИ ТЎПЛАМИНИ НАШР ЭТИШ ТЎҒРИСИДА ПАРТИЯ IX СЪЕЗДИ ҚАРОРИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ).

Бундан 50 йил муқаддам, 1920 йил 5 апрелда партия IX съезди В. И. Ленин асарлари тўпламини нашр этиш тўғрисида қарор қабул қилди. Улуғ йўлбошчининг бой адабий мероси ва ҳужжатларини кенг равишда эълон қилиш бошлаб юборилди.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-Ленинизм институтининг В. И. Ленин асарлари сектори мудири профессор Г. Н. Голиков ТАСС мухбири В. Князев билан суҳбатда бундай деди:

— Коммунистик партия ўз фаолиятида шунга асосланадики, Ленинизм коммунизмга олиб борадиган ва ҳеч ким босиб ўтмаган йўлда пайдо бўлаётган жуда мураккаб ва жуда қийин масалаларни ҳал этишнинг назарий негизидир. Шу сабабли Марказий Комитет Ленин асарларини омма орасига ёйишга биринчи даражада аҳамият бериб келди ва бермоқда.

Владимир Ильич асарларининг биринчи нашри 1920 йилдан 1926 йилгача бўлган давр ичида йигирма олти жилддан (йигирма олти китобдан) иборат қилиб нашр этилди. В. И. Ленин вафотидан кейин Советларнинг иккинчи съезди В. И. Ленин асарлари тўпламининг янги нашрини чиқариш тўғрисида 1924 йил 26 январда қарор қабул қилди. Қарорда бундай дейилган эди: «Владимир Ильич Ленин асарларини омма орасида кенг ёйиш унинг учун энг яхши ёдгорлик бўлади ва коммунизм ғояларидан барча меҳнаткашларни баҳраманд қилади. 1925—1932 йиллар давомида йўлбошчи асарларининг ҳар қайсиси ўттиз томдан иборат иккинчи ва учинчи нашрлари чиқарилди.

1940 йилда Ленин асарлари тўпламининг 35 жилддан иборат тўртинчи нашрини чиқаришга киришилди. Улуғ Ватан урушига қадар бу нашрнинг икки жилди босилиб чиқди. Тўртинчи нашр 1950 йилда ниҳоясига етказилди. 1957—1968 йиллар давомида тўртинчи нашрга қўшимча қилиниб яна ўн жилд (36-45 жилдлар) чиқарилди. Бу жилдларга В. И. Ленин асарларининг тўла тўпламида эълон қилинаётган янги асарлар ва ҳужжатлар киритилди.

КПСС Марказий Комитети Ленин асарлари ва ҳужжатларини тўплашга ва нашр этишга жуда катта эътибор бериб, бу ишни ўзининг интернационал бурчи деб ҳисоблаб, 1957 йилнинг январида В. И. Ленин асарларининг тўла тўпламини нашр этиш тўғрисида қарор қабул қилди. Қарорда Лениннинг жамийки адабий меросини: бундан олдинги нашрларда, Ленин тўпламларида, партия съездлари ва конференцияларининг протоколларида ва стенографик ҳисоботларда, вақтли матбуотда эълон қилинган асарлари, шунингдек илгари эълон қилинмаган асарлари ва ҳужжатларини тўплаш зарурлиги уқтириб ўтилди.

Бу қарор бажарилиб бўлди. 1958—1965 йиллар давомида В. И. Ленин асарларининг 55 жилддан иборат тўла тўплами чиқарилди. Бу нашрга тўққиз мингга яқин асар ва ҳужжатлар киритилди. Буларнинг ярмидан кўпроғи бундан олдинги нашрларга кирмай қолган эди. 1070 тадан кўпроқ асар ва ҳужжатлар эса, шу жумладан Лениннинг ўнлаб мақолалари ва нутқлари биринчи марта эълон қилинди.

В. И. Ленин асарларининг тўла тўплами чинакам илмий нашрдир. Унинг ҳамма жилдларига хилма-хил ва батафсил маълумот ва материаллар, Владимир Ильич ҳаёти ва фаолияти саналарининг рўйхатлари илова қилинган.

Лениннинг ғоявий меросига қизиқиш тўхтовсиз кучайиб бормоқда, деди Г. Н. Голиков. В. И. Ленин асарларининг тўла тўплами икки юз минг нусхада нашр этилган бўлса ҳам, аллақачон тарқалиб бўлди. КПСС Марказий Комитети Ильич асарларини ўрганувчиларнинг талабини қондириш мақсадида йўлбошчи асарлари тўла тўпламини қўшимча равишда яна юз минг нусхадан кўпроқ нашр этиш, тўртинчи нашрнинг қўшимча жилдларини, Ленин танланган асарларининг уч томлигини ва бошқа асарларини нашр этиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Ҳозир В. И. Ленин асарларининг тўла тўпламига қўшимча қилиб бир неча жилддан иборат тайёргарлик материаллари ва бошқа материаллар чиқарилмоқда. Чунончи, К. Маркс билан Ф. Энгельс ёзишмаларининг Ленин тузган конспекти, шунингдек, Лениннинг «аграр масалага доир дафтарлар» асари босилиб чиқди.

В. И. Лениннинг «Россияда капитализмнинг ривожланиши» деган классик асарига тайёрлаган материаллари, шунингдек В. И. Лениннинг турли китобларнинг ҳошияларига ёзиб қўйган фикрлари ҳам тез орада алоҳида-алоҳида китоб қилиб чиқарилади.

Бизнинг мамлакатимизда Совет ҳокимияти йилларининг ўзидагина Владимир Ильич асарлари СССР ва чет давлатлар халқларининг юз хилга яқин тилида жами 348,9 миллион нусхада 10.096 марта нашр этилди.

Бутун дунёда миллион-миллион кишилар, деди Г. Н. Голиков, доҳийнинг буюк ҳаётий меросини зўр иштиёқ билан ўрганмоқда. Хорижий Коммунистик партиялар Владимир Ильичнинг ғоявий меросини буюк интернационал таълимот деб билиб, ўрганмоқдалар ва унга таянмоқдалар. 1897-1968 йиллар мобайнида В. И. Ленин асарлари 48 та хорижий мамлакатда 51 тилда 4079 марта нашр этилди. ЮНЕСКОнинг маълумотларига қараганда, унинг асарлари жаҳондаги энг кўп таржима қилинган асарлар орасида биринчи ўринни олиб турибди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ОБЛАСТЬ ГАЗЕТАСИ «ХОРАЗМ ҲАҚИҚАТИ»НИ «ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Хоразм областининг меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини бажаришга сафарбар қилиш соҳасидаги самарали иши учун **область газетаси «Хоразм ҳақиқати» «Ҳурмат белгиси»** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1970 йил 3 апрель.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ С. К. ТИМОШЕНКОНИ ДАФН ЭТИШ МАРОСИМИ

Москва 3 апрелда атоқли ҳарбий арбоб, СССР Қуролли Кучларининг актив қурувчиларидан бири, таниқли совет саркардаси Семён Константинович Тимошенко билан сўнгги марта видолашди.

Кундуз соат 12 — дафн этишни уюштирувчи комиссия аъзолари марҳумнинг ҳоки солинган қутичани мотам марсияси садолари остида Совет Армияси Марказий уйидан олиб чиқиб, катафалк устига қўйдилар. Мотам маросими Қизил майдонга қараб йўл олади.

Минбарларда Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти маршаллари, генераллари, адмираллари ва офицерлари, СССР ҳамда РСФСР министрлари, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари турибдилар.

Кундуз соат икки — Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, М. С. Соломенцев ўртоқлар СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали А. А. Гречко Мавзолей минбарига чиқадилар. СССР мудофаа министрининг ўринбосарлари, дафн этишни уюштирувчи ҳукумат комиссиясининг аъзолари ҳам Мавзолей минбарига чиқадилар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг топшириғи билан мотам митингини дафн этишни уюштирувчи комиссия раиси Совет Иттифоқи Маршали И. И. Якубовский очди.

Шундан кейин Совет Иттифоқи Маршали К. С. Москаленко, армия генерали И. В. Тюленев, КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари В. Я. Павлов сўзга чиқдилар.

* * *

Мотам митинги тамом бўлди. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари С. К. Тимошенко ҳоки солинган қутичани кўтариб Кремль девори яқинига борадилар. Ҳок солинган қутича артиллерия салюти садолари остида туйнукка ўрнатилади ва мармар плита билан ёпиб қўйилади. Мармар плитага шу сўзлар ёзилган:

«Семен Константинович ТИМОШЕНКО
19/II 1895 — 31/III 1970 й.»

Мотам марсияси Совет Иттифоқи гимни билан алмашинади. Совет Армиясининг жангчилари Совет Иттифоқи Маршали С. К. Тимошенко билан ҳарбийларча сўнгги марта видолашиб, Мавзолей олдидан шаҳдам қадам ташлаб ўтадилар. (ТАСС).

КЎЧАТ ЭКИНГ, БОҒ ҚИЛИНГ!

РЕСПУБЛИКАДА КЎЧАТ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 1 АПРЕЛГА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — план (минг дона ҳисобида), учинчи стун — бажарилиши, тертинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида.

Бухоро	6000	8638,4	144,0
Қашқадарё	5500	7657,5	139,2
Тошкент шаҳри	1500	1681,4	112,0
Фарғона	7600	8484,2	111,6
Сирдарё	5600	6250,1	111,6
Сурхондарё	4400	4340,0	98,6
Самарқанд	7600	7085,8	93,2
Тошкент	5300	4889,5	92,2
Андижон	5600	5129,9	91,6
Наманган	5100	3902,8	76,5
Хоразм	3400	2485,0	75,2
ҚҚ АССР	3200	458,3	14,3

МИНИСТРЛИКЛАР ВА ИДОРАЛАР

Маориф министрлиги	1732	2243,4	129,2
Урта Осиё темир йўл бошқармаси	845	1026,1	121,4
Тошкент шаҳар Совети	1367	1650,6	120,7
Коммунал хўжалик министрлиги	3730	4374,1	117,3
Қишлоқ хўжалик министрлиги	32128	35390,0	110,2
«Голодностепстрой»	1850	2015,0	108,9
Қурилиш ва автомобиль йўлларини эксплуатация қилиш министрлиги	545	585,5	107,3
Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	3040	3127,5	102,9
Соғлиқни сақлаш министрлиги	497	444,0	89,3
Озиқ-овқат саноати министрлиги	4276	2921,7	68,3
Узбекистон ССР Министрлар Совети Давлат ўрмон хўжалиги комитети	10790	7226,0	67,0
РЕСПУБЛИКА БУЙИЧА	60800	61003,9	100,2

РЕДАКЦИЯДАН

Ўзбекистон ССРдаги пахта етиштирувчи «Малик» совхозида пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилиш тажрибаси жуда катта давлат аҳамиятига эга. Бир вақтнинг ўзида ҳосилдорликни ошириш ва шу асосда пахтанинг ялпи ҳосилини кўпайтириш вазифаси, мустаҳкам озиқа базасини вужудга келтириш проблемаси ҳал қилинмоқда, совхознинг ўз озиқаси билан гўшт, сут ва бошқа хил чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришнинг жуда катта имконияти вужудга келмоқда.

Редакция пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилган илғор хўжаликларнинг тажрибаси ва унинг мамлакатдаги пахта етиштирувчи районлар қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги аҳамиятини изоҳлаб беришни сўраб олимларга мурожаат қилди. Мана, олимларнинг фикри:

— Сирдарёдаги «Малик», Наманганддаги «Қизил Равот» совхозлари, Андижон областидаги Куйбишев номли, Наманган областидаги Ленин номли, Тошкент областидаги «Политотдел» колхозлари ва мамлакатдаги пахта етиштирувчи бошқа районларнинг тажрибаси тўғри алмашлаб экиш деҳқончилик маданиятини тўхтовсиз юксалтириш ва чорвачиликни ривожлантириш соҳасида ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканлигини тасдиқлайди.

Суғориладиган зона шароитида алмашлаб экиш тупроқнинг унумдорлигини муттасил яхшилаб бориш, ғўзанинг жиддий касаллиги бўлган вилтга қарши кураш, пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини ошириш, шунингдек чорвачилик учун мустаҳкам озиқа базасини вужудга келтириш проблемаларини ҳал қилади.

Алмашлаб экиш суғориладиган зонадаги хўжаликларда фақат асосий тармоқ бўлган пахтачиликнигина эмас, балки бир-бири билан ўзаро боғланган бошқа тармоқларни ҳам ҳар тарафлама юксалтириш манфаатларига хизмат қилади.

Ўрта Осиё республикалари хўжаликларининг кўп йиллик тажрибаси шуни очиқ-ойдин кўрсатмоқдаки, фақат пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилган колхоз ва совхозларда суғориладиган ҳар бир гектар ер ҳисобига етиштирилаётган пахта, шоли, сабзавот ва чорвачилик маҳсулотларининг миқдори бир ерга муттасил пахта экиб келинаётган хўжаликлардагига нисбатан анча кўп. Масалан, «Малик» совхозида, юқоридаги мақолада кўрсатилганидек, барча суғориладиган ерларнинг ҳар гектари ҳисобига ўрта ҳисобда 18,1 центнердан пахта, бир центнер гўшт, 5,5 центнер сут, уч минг дона тухум олинмоқда. Алмашлаб экиш жорий қилинганидан кейин фақат пахта етиштириш учун ажратилган майдонларнинг гектаридан ўрта ҳисобда 27-29 центнердан пахта олиняпти.

Ҳозирги вақтда бошқа Ўрта Осиё республикаларидаги каби Ўзбекистонда ҳам пахтанинг асосий йўлдоши бўлган беда майдони кенгайтирилмоқда. Беда пахтанинг ҳақиқий ишончли йўлдоши ҳисобланади. Машҳур совет олими Д. Н. Прянишниковнинг юз минг гектар майдондаги беда тупроқда энг йирик азот ўғитлари комбинати қанча азот берса, худди шунча миқдорда азот қолдиради, деган гапини эслатиш мумкин.

Фан ва тажриба шу нарсани қатъият билан исботлаганки, беда ғўза вилтига қарши курашнинг энг таъсирли ва ишончли воситаларидан бири ҳисобланади. Маълумки, кейинги йилларда вилт анча кенг тарқалди ва ҳосилга катта зарар етказмоқда. Шу сабабли пахта-беда алмашлаб экишни бундан кейин тобора активроқ жорий этиш суғориладиган деҳқончилик зонасидаги энг зарур вазифа ҳисобланади.

Шу билан бир қаторда, бедапояларни ана шу экиндан мўл ҳосил олишни таъминлайдиган даражада яхши парвариш қилинсагина бедадан деҳқончилик учун ҳам, чорвачилик учун ҳам энг кўп фойда кўриш мумкинлигини муттасил эсда тутиш керак. «Малик», «Чиноз», «Қизил Равот» ва бошқа хўжаликлардаги беда ҳосилини (ана шу хўжаликларда гектаридан 100-120 центнердан беда пичани олинмоқда) Ўрта Осиё республикалари далаларидан олинаётган (гектаридан олинаётган беда пичанининг миқдори 50-60 центнердан ошмайди) ўртача беда ҳосили билан солиштирганимизда, пахта ҳосилдорлигини ошириш ва таркибида жуда кўп миқдорда оқсил мавжуд бўлган озиқа етиштиришни кўпайтиришнинг жуда катта резервидан ҳали фойдаланилмаётганлигини кўрамиз.

Бу ерда яна шуни таъкидлашни истардикки, беданинг ёлғиз ўзини экишни уни дон экинларига ва айниқса маккажўхорига аралаштириб экиш билан бирга қўшиб олиб бориш керак. Тажриба ўтказувчи муассасалар ва ишлаб чиқариш тажрибасининг кўп сонли маълумотлари шуни кўрсатадики, бедани маккажўхорига аралаштириб экиш суғориладиган майдонларнинг гектаридан олинадиган озиқа миқдорини беданинг ёлғиз ўзини экканидагига қараганда икки-уч баравар кўпайтириш имконини беради.

Шундай қилиб, мамлакатдаги барча пахта етиштирувчи хўжаликларда алмашлаб экишни тезроқ жорий этиш ва ўзлаштиришга бутун куч билан киришиш — кечиктириб бўлмайдиган вазифадир. Бу — пахта, шоли, сабзавот, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтиришнинг тўғри йўлидир.

Н. М. МАННОНОВ — Ленин орденли Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институтининг директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби; П. Н. БЕСЕДИН — институт директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби.

* * *

Бошқа олимлар ҳам кўпчилик колхоз ва совхозларда илмий жиҳатдан асосланган алмашлаб экишнинг йўқлиги ҳозирги вақтда пахтачиликни ривожлантиришнинг асосий тўсиғи бўлиб қолди, демоқдалар. Жумладан, В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг сўнгги йиллик сессиясида шу ҳақда гап борди. Академик И. С. Рабочевнинг айтишича, алмашлаб экишнинг йўқлиги фақат умуман тупроқнинг унумдорлигини камайтиришга, ўғитлар ва сувнинг таъсирини озайтиришга олиб келибгина қолмай, балки касаллик натижасида энг оддий ҳисоб-китобларга қараганда, биз кейинги йилларда ҳар йили янгидан ўзлаштирилган барча суғориладиган ерлар қанча пахта берса, худди шунча пахтани йўқотмоқдамиз.

Пахта-беда алмашлаб экиш касалликларни, шу жумладан вилтни ҳам кескин камайтириш имконини беради. Вилт айниқса бултур катта зарар етказди. Текширишлар шуни кўрсатдики, айрим районларда барча майдондаги ғўза ёппасига вилт билан касалланди.

Шуни айтиш керакки, В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси пахтачилик соҳасидаги текширишларни етарли даражада активлик билан кучайтирмади, илмий жиҳатдан аллақачон асосланган пахта-беда алмашлаб экиш ва у билан боғлиқ бўлган бутун агротехника комплексини кам пропаганда қилди ва ишлаб чиқаришга жорий этишни тезлаштирмади.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги бу муҳим давлат аҳамиятига эга бўлган масалани ҳал этиш учун етарли иш қилмаяпти.

Пахта-беда алмашлаб экишнинг фойдасини илғор хўжаликларнинг кўп сонли тажрибаси исботлаган, илмий текшириш муассасаларининг маълумотлари асослаган. Шундай экан, уни ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш нега чўзилмоқда?

(«Сельская жизнь» 1970 йил, 28 март).

Турли мамлакатларда

ТАСС АХБОРОТИ

1970 йил 3 апрелда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-329» учирилди. Йўлдош бортида космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган. Аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

НИГЕР республикаси Марказий Африкага жойлашган давлатдир. Унинг кўпгина майдонлари ҳали текширилганича йўқ. Мамлакат экономикасининг асосини чорвачилик ва арахис (ер ёнғоғи) етиштириш ташкил этади. Суратда: қудуқ бошида. Деҳқон аёл мешкоп билан сув тортиб оляпти.
Камера Пресс—ТАСС фотоси.

ЖЕНЕВАДАГИ ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯДА

ЖЕНЕВА, 3 апрель. (ТАСС). Европада В. И. Ленин яшаган ва ишлаган мамлакатларнинг Совет Иттифоқи билан дўстлик жамиятлари вакиллари конференцияси бу ерда ўз ишини давом эттирмоқда.

Германия Федератив Республикаси, Франция делегатлари улуғ Ленин яратган Совет давлатининг жуда катта хизматлари тўғрисида, совет кишиларининг фидокорона жонбозлиги ҳақида ва улар иккинчи жаҳон уруши йилларида фашистлар Германияси устидан ғалаба қозонганликлари ҳақида гапирмоқдалар.

Совет делегациясининг аъзоси Я. А. Ломко конференция қатнашчиларини табриклаб, нутқ сўзлади.

КАМБОДЖАДАГИ АҲВОЛГА ДОИР

◆ ПАРИЖ. (ТАСС). Франс Пресс агентлигининг Пномпеньдаги мухбири юборган хабарда айтилишича, Камбоджа пойтахтидаги аҳвол ҳали ҳам кескин бўлиб турибди. Солдатлар кўчаларнинг чорраҳаларида ва давлат муассасалари олдида қўриқчилик қилмоқда, министрликларнинг ховлиларига лагерь қилиб жойлашиб олишган. Шаҳар марказидаги ахборот министрлигининг биносини ҳали ҳам танклар қўриқлаб турибди. Пномпенга аэропортдан келадиган йўлга ғовлар солиб қўйилган, ҳукумат маъмурларидан алоҳида рухсатнома олмаган кишиларнинг пойтахтдан чиқиб кетишларига ижозат берилмаётир.

◆ БОНН. (ТАСС). Ғарбий Германиядаги «Франкфуртер Альгемайне» газетаси мухбирининг Пномпендан берган хабарида айтилишича, мамлакат аҳолисининг 80 процентдан кўпроғини ташкил этган деҳқонларнинг кайфияти Камбоджа маъмурларини ҳаяжонга солмоқда. Деҳқонларнинг кўплари, дейилади мухбирнинг хабарида, «ҳали ҳам Нородом Сианукни ҳурмат қиладилар ва янги режимга бутунлай бепарво назарда қарамоқдалар».

◆ ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги эълон қилган баёнотда айтиладики, Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг Камбоджага нисбатан сиёсати ҳар доим Камбоджа қироллигининг мавжуд чегаралар доирасидаги территориал бутунлигини, мустақиллигини, суверенитетини ва бетарафлигини қаттиқ ҳурматлашга асосланиб келди ва бу сиёсат тинч-тотув яшашнинг беш принципи ва Ҳинди-Хитойга доир 1954 йилги Женева битимлари асосида қардошларча дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини сақлаб қолишга ва ривожлантиришга қаратилган сиёсатдир.

Қўшма Штатлар, дейилади ВИА агентлигининг баёнотида, Вьетнамнинг ва Ҳинди-Хитойдаги бошқа мамлакатларнинг ишларига узоқ вақтлардан бери аралашиб келмоқда ва бу мамлакатларга қарши агрессия қилмоқда. Халқаро жамоатчилик Қўшма Штатларни Ҳинди-Хитой мамлакатларида агрессия қилаётир деб кескин равишда қораламоқда, Вьетнам, Камбоджа ва Лаос халқларининг одилона курашига актив мадад бермоқда.

◆ НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Нородом Сианук Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош секретари У Тանга телеграмма юборди. Телеграммада, жумладан, айтиладики. Ҳинди-Хитойда тинчлик бузилганлиги учун АҚШнинг ўзи бирдан-бир айбли ва бунинг учун жавоб бериши керак.

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

СУДЬЯ — „ИСЁНЧИ“

Бу воқеа 1969 йилнинг 29 мартида содир бўлди. Полициячилар Детройтдаги черковларнинг бирида конференция ўтказаётган «Янги Африка Республикаси» ташкилотининг аъзолари бўлмиш бир гуруҳ негрларга ҳужум қилишди. Йиғилганлар эса қаршилик кўрсатишга уринишди. Тартиб сақловчилардан 50 га яқин киши ким ҳақ, ким ноҳақ текшириб кўрмай-нетмай бинога қараб ўт очишди. Бир неча киши жароҳатланди. Қолганлари эса қамоққа олинди.

АҚШда негрлар билан адибади айтишиб ўтиришмайди. Қоралар ҳамиша айбдор. Айниқса, оққа қўл кўтардими, тамом, бундай гуноҳни кечириб бўлмайди. Уларни жиловлаб қўйиш керак...

...Судья Крокеттни жуда барвақт уйғотишди. Дўстлари унга полициячиларнинг бебошлигини айтишди. У шу оннинг ўзида суд биноси томон отланди ва ҳибсга олинганларни дарҳол олиб келишларини буюрди. Текширишлар натижасидан кейин судья қўлга олинганлар асоссиз равишда ушланган деган ҳукм чиқариб, уларни дарҳол бўшатиб юборди.

Крокеттнинг қатъий ҳукми штат ҳокимиятини аралашишга олиб келди. Полиция эса ғазабланган эди. Улар «исёнчи»ни зудлик билан ишдан четлаштиришни талаб қиларди. Реакцион матбуот эса судьянинг инқирозга юз тутганлигини қўллаб-қувватлади. Газеталар қораларни эркалатиб юборди, деб уни гуноҳкорликда айблашди. Бироқ, ирқчиларнинг ҳаддан ташқари дўқ-пўписасидан қўрқмаган. Крокетт ўзининг чиқарган ҳукмидан воз кечмади.

Крокетт яқинда Совет Иттифоқида бўлди. У билан мен Москвадаги «Украина» меҳмонхонасида учрашдим. Олдимда кекса, лекин ҳали ҳаракатчан киши турарди. У новча, тўладан келган. Унинг қувноқ кўзлари ўзига ярашиб турарди. Нутқи равшан, гапга чечан эди. Ундан СССРда нималар сизда катта таассурот қолдирди? деб сўрадим.

— Очиғини айтсам,— деди Жорж Крокетт,— Совет Иттифоқида ўзимни Ватанимдагига қараганда жуда яхши ҳис қилдим. Совет кишиларининг менга нисбатан кўрсатган ирқчилик захари билан зарарланмаган илиқ ва дўстона муносабатларини ҳеч қачон ёдимдан чиқармайман.

Детройтлик судья СССРга қилган сафари унинг тўғри ҳаёт йўлини танлаганига яна бир бор ишонч ҳосил қилиб, уни бўлажак курашларга илҳомлантирганлигини таъкидлади.

Жорж Крокетт АҚШнинг энг йирик саноат марказларидан бирига судья бўлгунга қадар жуда қийин йўлни босиб ўтди. 1934 йили Мичиган университетининг юридик факультетини битириб, ўзининг «рангли» ҳамграждалнарининг манфаатини ҳимоя қилиш йўлида курашиб адвокатлик амалиёти билан шуғулланди. Афтидан, Крокеттнинг мана шу сифатлари унинг тақдирида жуда кўп нарсани ҳал этган Нью-Йоркдан қилинган телефонга сабаб бўлган эди.

Бу воқеа 1948 йили бўлган эди. Уни АҚШ Коммунистик партияси раҳбарларидан ўн икки кишини ҳимоя қилиб чиқишга таклиф этишди. Смитнинг қонунига мувофиқ улар «Марксизм-ленинизм принципларини махфий равишда ўргатувчи жамоат ёки бир группа шахс ташкилотларининг АҚШ ҳукуматини ағдариб ташлашга уринишда» айблаган. Крокетт рози бўлади. Ҳотинининг коммунистлар билан қанақа алоқаси борлиги ҳақидаги саволга у шундай жавоб берган: «Агар улар буни ўша кишилар фақат коммунист бўлганлари учун қилишаётган бўлса, орадан бир оз вақт ўтгач, бошқа кишиларга ҳам сизлар қорасизлар деб шундай айбни қўлланишлари турган гап».

Бу АҚШ тарихидаги энг йирик жанжалли ва узоққа чўзилиб кетган процесслардан бири бўлди. Реакция судланувчиларнинг таъзирини бериб қўйиш билан бирга уларнинг ҳимоячиларини ҳам тинч қўймади. Жаҳолатпарастлар ўз граждалнлик бурчларини адо этмоқчи бўлган Крокетт ва унинг ҳамкасбларини сиёсий равишда йўқ қилиб юбормоқчи бўлишди. Қўрқмас адвокат-негрнинг номи оддий америкаликлар орасида кенг тарқалган эди. 1966 йили Крокетт судья этиб сайланди.

Биринчи қарашда Форд, Крайслер, Дюпонларнинг капитали бошқараётган шаҳарда жиноий ишлар бўйича судья бўлиб негрнинг сайланиши ажабланарли кўринади. Бироқ, Мичиган штатидаги Детройтда АҚШнинг бошқа штатларига қараганда сайланган лавозимдагиларнинг ва сайловчиларнинг кўпчилигини негрлар ташкил этади. Бу ерда негрларнинг чиқишлари зое кетмади. Бу ерда қора танлилар ҳам кўп ишларда оқларга қараганда қобилиятлироқ эканлигини америкалик оқ танлиларга исботлаб беришди.

Жорж Крокетт — якка-исёнчи эмас. Унинг кетида миллионлаб қора танлилар турибди. У 60 ёшга чиққанига қарамасдан ирқчилар ва полициячилар билан асоссиз судлашларга қарши курашишни давом эттиришга ҳали қодир.

Крокетт қора америкаликларнинг эзодлиги билан бирга тенг ҳуқуқли бўлиши учун ҳам курашмоқда. У мамлакатининг эзилган оқ танли граждалнларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилмоқда. У ўз шаҳридаги сўнгги ғалаёнлар ирқий ҳарактерда эмаслигини очиқ мағрурлик билан гапириб берди. «Детройтда,— дея таъкидлади Крокетт,— қоралар ҳам, оқлар ҳам камбағалларнинг ҳисобига яшовчи кишиларга қарши чиқиш қилдилар». Умум душман — капитал ҳокимиятига қарши бирлашган фронтда судья Крокетт бўлажак ғалаба негизини кўрмоқда.

С. ТАЙНС,
(АПН).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

МИХ... ТЎППОНЧА

МАГАЗИНГА кириб, холодильник сотиб олasiz. Магазин ходимлари холодильникни ёғоч қутига жойлаштириб, устини беркитиб, унга тўппонча билан мих отадилар. Харидор тааажжубда. Бу тўппончанинг ўқдонида 50 та мих жойлаштирилган. Бу михлар тўппончадан отилиб, қутининг ёғочларига қоқилади. Бу тўппонча Кишинёвдаги электр асбоблари заводида тайёрланган. Магазинчиларнинг ва харидорларнинг ишини анча осонлаштиради. Михларни болға билан қоқиб ўтиришга эҳтиёж қолмайди.

МУҚАДДАС... СИГИРЛАР

ҲИНДИСТОНДА сигирлар... муқаддас ҳайвон ҳисобланади. Сигирларни уриш, сўйиш катта гуноҳдир. Сигирларга ҳайкаллар ҳам тикланади. Кўп диндорлар бу ҳайкалларнинг ёнига гулчамбарлар қўйишади.

Мамлакатда 200 миллион бошдан кўпроқ қорамол бор. Лекин шунга қарамай Ҳиндистон жаҳондаги энг оч мамлакат ҳисобланади. Сигирлардан деярли сут соғиб олинмайди.

ШАХМАТ... ҚИШЛОҒИ

ГЕРМАНИЯ Демократик Республикасининг Жанубий чегарасида Штребек номли қишлоқ бор. Бу қишлоқдаги ибодатхонанинг тепасида қўнғироқ ўрнига... шахмат тахтаси осиб қўйилган. Бу қишлоқнинг пионерлари кўйлакларида шахматнинг расми солинган нишонни тақиб юришади. Бу қишлоқ аҳолисига берилган расмий ҳужжатларда ҳам шахмат-муҳри бор. Мактабда ҳам шахмат асосий фан сифатида ўқитилади.

Қадим даврларда икки йигит бир қизни олмоқчи бўлиб қолса, қишлоқ оқсоқоли йигитларни шахмат мусобақасида синаб кўриб, ғолиб йигитга келинни беришга розилик билдирган. Қишлоқ оқсоқолларининг ўзлари ҳам машҳур шахматчи бўлишган. Штребек чинакам шахмат қишлоғидир.

«Олтин маъбуда» тақдири нима бўлади?

РУМИНИЯНИНГ РУҲИ БАЛАНД

Ҳар бир ўтган кун Мехико мусобақаларини яқинлаштирмоқда. Ишқибозларнинг юраги борган сари қаттиқроқ уряпти. Шуниси қувончлики, IX Жаҳон чемпионатида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритган социалистик мамлакатлар — СССР, Чехословакия, Болгария терма командалари сафига, ниҳоят, Румыния терма командаси ҳам қўшилди.

«Ниҳоят» дейишимизнинг боиси шундаки, румин футболчилари 1938 йили Уругвайда ўтказилган жаҳон чемпионатидан бери, орадан 32 йил ўтгач, яна финал мусобақаларида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Улар саралаш ўйинларида ўз кичик группаларидаги «мана ман» деган терма командалар — Лондон чемпионатида бронза медалига эга бўлган португалияликларни, унча-мунча командаларга бўш келмайдиган Швейцария футболчилари ва Греция терма командасини орқада қолдириб, футбол ишқибозларини мамнун этдилар. Тақдирни қарангки, 1966 йилги чемпионатда бўлгани каби, саралаш ўйинларида бу сафар ҳам румин футболчиларига «Қора марварид» (Эйсебио) командаси футболчилари билан юзма-юз келишга тўғри келди.

Саралаш мусобақалари олдидан деярли ҳамма футбол шарҳловчилари «Португалия учун Мехико йўли очиқ,чунки 1 группадаги командалар ичида Эйсебио командасидек кучли команда йўқ», деган фикрни баён қилдилар. Бу фикр дастлабки учрашувларда тасдиқлангандай бўлди ҳам.

Лиссабондаги учрашувдан сўнг (бунда руминлар португалиялиқлардан 0:3 ҳисобида мағлубиятга учраган эдилар) Румыния футбол федерацияси масалага жиддий кириша бошлади. Тренерлар — жисмоний тарбия бўйича профессор Анжело Никулеску ва Эмерих Фогль команда составини тубдан ўзгартириб, «эски гвардия» ўйинчилари ўрнига бир қатор ёш талантли футболчиларни қўйдилар. Ёши ўртача 22 дан юқори бўлмаган янги составга биргина Бухарестнинг «Динамо» клубидан 6 ўйинчи-ҳимоячилар Деляну ва Дину, ярим ҳимоячилар Гергей ва Нунвайлер ҳужумчилар Думитреску ва Луческулар киритилди.

Шундан кейин, гарчи Лозанна шаҳрида Швейцария терма командаси устидан 1:0 ҳисобида ғалабага эришилган бўлса ҳам, вазият кескинлигича қолаверди. Воқеалар кескин ривожланиб, икки турдан сўнг кичик группадаги ҳар бир команда биттадан ғалаба ва биттадан мағлубиятга эга бўлгани ҳолда бир хил очко тўплади.

Румин футболчиларига бир-бирларини яхши тушунишлари ва ўз кучларига ишонч ҳосил қилишларида жаҳон чемпиони — Англия командаси билан ўтказган учрашувлари катта роль ўйнади. Бухарестда ва, айниқса, «Уэмбли» стадионида (ҳисоб 0:0 ва 1:1) юксак маҳоратга эга эканликларини намойиш қилдилар. Янада юксакларга парвоз қилиш учун ўзларида қанот пайдо бўлганига ишонч ҳосил қилган руминлар ўз майдонларидаги иккинчи учрашувда кучли составда (Эйсебио, Торрес, Граса ва Аугустолар қатнашган) майдонга тушган Португалия терма командаси устидан 1:0 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Бу ғалаба руминлар учун Мехико томон кенг йўл очиб беради. Группадаги вазиятни тўла англаган ўйинчилар ўз устозларининг кўрсатмаларини бекаму-кўст бажара бориб, ўйиндан-ўйинга ажойиб маҳорат кўрсата бошлайдилар. Швейцария терма командасини Руминияда ҳам 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратганлари ҳолда, Афинада ўйинни 2:2 ҳисобида дуранг қилиб, грек футболчиларидан ҳам бир очкони юлиб оладилар. 1969 йил 16 ноябрь Бухарестдаги «23 Август» стадионида Никулескунинг йигитлари Греция футболчилари билан сўнгги — ҳал қилувчи саралаш мусобақасини ўтказиб, «олтин» очкони қўлга киритадилар. 100 мингдан ортиқ футбол шинавандаларининг олқишлари остида, кутилмаганда бўлса ҳам, тўла қонуний равишда, Мехико йўлланмасини қўлга киритадилар. Гарчи қайтариқ бўлса ҳам, саралаш ўйинларидан кейинги жадвалга ишқибозларнинг диққатини яна бир бор тортмоқчимиз:

	Ў.	Т.	О.
Румыния	6	7—6	8
Греция	6	13—9	7
Швейцария	6	5—8	5
Португалия	6	8—10	4

Мана, саралаш ўйинларида катта муваффақиятга эришган руминиялик «юлдузлар» билан танишинг: дарвозабон Радукан (Бухарестнинг «Рапид» клубидан) команданинг энг новча ўйинчиси бўлиб, «ушлаб қолиниши мумкин бўлмаган» тўпларни ҳам қайтаришга қодир. Марказий ҳимоячи Коя терма команда составида 40 марта қатнашган бўлиб, Эйсебионинг фикрича, «Европанинг энг яхши ҳимоячиларидан бири»дир. Булар билан бир сафда қатнашаётган Сэтмэряну, Лупеску, Делянулар ҳам моҳир ҳимоячилардир. Ярим ҳимояда юксак техник маҳорати билан ҳамманинг олқишига сазовор бўлган, команда тренерининг севимли ўйинчиси Дину, команданинг диспетчери Нунвайлер ва румин футболининг суянган тоғи Думитрулар ўйнамоқда. Ҳужум чизиғи Добрин, Дембровски, Думитраке ва Луческу (команда капитани)лар каби талантли, замонавий футболнинг моҳир ўйинчиларидан иборат бўлиб, ҳужумни охирига етказишда жуда ҳам чаққон, тўпни эпчиллик билан дарвозага йўналтиришда ҳар икала оёғининг зарбидан баравар фойдаланувчи 21 ёшли Добрин, айниқса, ажралиб туради. Уни, Португалия терма командасига қарши ўйнаганда кўрган Бразилия командасининг собиқ тренери Салданья «Жаҳон терма командасига муносиб ўйинчи» деб айтди.

Финалга чиққан 16 командани группаларга бўлиш учун ташланган қуръада руминларнинг «омади» келмади. III группадаги жаҳон футболининг забардастлари—Бразилия, Англия ва Чехословакия терма командалари билан беллашиш осон эмас. Шундай бўлса-да, айрим шарҳловчилар каби, «подадан олдин чанг чиқариб» бўлмайди.

Жаҳон чемпионининг дарвозабони Гордон Бенкс нима дейди: «Кўпчилик Румыния футболчиларини группамиздаги энг кучсиз команда, деб ҳисобламоқда. Ҳолбуки бундай эмас. Мен бу командa футболчиларини жуда яхши биламан. Сизлар ҳеч қачон бу командани «дарё ўзанининг қуйи қисмига итқитишга шошила кўрманглар!»

Бош тренер Никулеску назария ва тактика соҳасида футболчиларга тўғри йўл-йўриқлар кўрсатиб командани Мехико «жанг»ларига қатъият билан жанговар руҳда тайёрламоқда. Румыния командаси Жанубий Америка бўйлаб саёҳатининг охирида Рио-де-Жанейрода ўтказилган халқаро турнирда қатнашди. Гарчи биринчи учрашувда Бразилиянинг «Фламенго» командасидан 1:4 ҳисобида мағлубиятга учраган бўлса-да, «Маракана» стадионидаги кейинги учрашувларда «Васко-да-Гама» (Бразилия) ва Аргентинанинг «Инденендьенте» клубларини 2:0 ва 3:0 ҳисобида тор-мор қилиб, турнирда «Фламенго»дан сўнг иккинчи ўринни эгаллади.

Шундай қилиб, руминлар Бразилия, Аргентинанинг энг кучли клублари ва Перунинг терма командаси билан бўлган учрашувларда 4 та ғалаба, 2 та мағлубият ва 2 та дуранг билан Жанубий Америкадан қайтдилар. Жаҳон чемпионатига тайёргарликнинг биринчи босқичи якунлари ёмон эмас. Охири нима билан тугашини келажак кўрсатади.

А. МАЪЗУМОВ,
Ф. ИСАЕВ.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО
БУГУН

6.15 — Тонгги концерт. 7.45 — «Мактаб ва жамоатчилик». 8.25— Геологлар учун концерт. 9.30 — Шарқ куйлари. 10.10 — «ТАБАССУМ» радиожурнали. 11.35 — Ўзбек халқ куйлари. 12.15 — «Эрталабки салом» (Москва). 13.30 — «Геологлар, сизлар учун» (русча). 15.00 — Геологлар кунига бағишланган эшиттириш ва концерт. 17.40 — Экран янгиликлари. 18.00 — «Музикали глобус». 18.40 — И. Стравинский. «Петрушка» балетидан сюита. 19.20— Ленин ҳақида куйлаймиз. 20.00— «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси. 21.00 — «Мамлакат ва қитъаларда». 21.10 — Лирика кечаси. 22.20 — «Табассум» радиожурнали (такрорий эшиттириш). 23.20 — Куйлар тинглаб дам оламиз (концерт).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ
БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент кўрсатади.** 10.00 — Гимнастика. **Рус тилида:** 10.20 — «Ўйлаб топ». 10.50 — **«Гаванадаги ҳайвонот боғи»** (кинофильм). 11.00 — Телеспектакль. 12.00 — Болалар музика оламида. 13.30 — Хотин-қизлар, сизлар учун! **Рус тилида:** 17.00 — **«Типратикон»** (болалар учун кинофильм). 17.45 — **«АХБОРОТ».** **Ўзбек тилида:** 18.15 — Геология министрлигидан репортаж. 19.25 — **«АХБОРОТ».** 19.55 — **«ВИСОЛ ОНЛАРИ»** (такрорий кўрсатув). 20.35 — **«ЁШЛИК» студияси кўрсатади: «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».** 22.15 — Қўшиқ ёзувчи шоирлар — Зоҳиджон Обидов.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 12.00 — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — **Фрунзе кўрсатувлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 5/IV да **Бир пардали балетлар.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/IV да **Олтинчи июль** (кундузи), **Аяжонларим** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5/IV да **Бахт тўйи,** 6/IV да **Тошболта ошиқ.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/IV да **Освенцим жаллодлари.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«СУВДАГИ ЖОЗИБАЛАР» янги аттракциони.**

КИНО

Сир очилди — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 3 ва кеч 7 да).

Адам ва Ҳева — «СПУТНИК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Македонча тўй — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Кашмирдаги севги — НАВОИЙ номли (Ўзбек тилида, кундуз соат 4.40 минутда).

Доктор Гомернинг укаси — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Гўзал маликам — «МОСКВА» (кундуз соат 2 да).

Вулкан биз билан — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 яримда).

САНЪАТ САРОЙИДА

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА
13 апрелдан
янги, рангли, кенг форматли бадиий фильм

«МУҲАББАТНОМА»

(2 серияли)

НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИ

А. Довженко номли киностудия маҳсулоти.
Сценарий автори — **Даниил ХРАБРОВСКИЙ.**
Постановкачи-режиссёр — **Евгений МАТВЕЕВ.**
Бош оператор — **Вадим ИЛЬЕНКО.**
Бош рассом — **Виктор МИГУЛЬКО.**
Композиторлар — **М. ФРАДКИН, Р. БУНИН.**
Овоз оператори — **Л. ВАЧИ.**

Ролларда:

В. И. Ленин — ЮРИЙ КАЮРОВ, Ф. Э. Дзержинский — АНАТОЛИЙ ФАЛЬКОВИЧ, Лейтенант Шмидт — АЛЕКСАНДР ПАРРА, Зинаида Ризберг — СВЕТЛАНА КОРКОШКО, Ковшов — ЕВГЕНИЙ МАТВЕЕВ, Гогешидзе — АРКАДИЙ ГАШИНСКИЙ, Мария Павловна — АНТОНИНА МАКСИМОВА, Ставраки — ГУРГЕН ТОНУНЦ, Полянский — НИКОЛАЙ ГРАББЕ.

Сеанслар кундуз соат 3, 5 ярим ва кеч соат 8 яримда бошланади.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Олдиндан билет сотиш кассаси эрталаб соат 10 дан кеч 9 гача ишлайди.

Справкалар учун телефонлар — 44-21-74, 39-13-52.

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

доцентлар: сиёсий иқтисод (ўзбек тилида), **физика, ҳисоблаш математикаси, ипак технологияси, юқори молекулали бирлашмаларнинг химик технологияси, органик химия, тўқимачилик саноати ишлаб чиқариши аппаратлари ва машиналари, тўқимачилик машинасозлиги, газлама ишлаб чиқариш;**

катта ўқитувчилар: тўқимачилик материалшунослиги, ипак технологияси, тўқимачилик саноати ишлаб чиқариши аппаратлари ва машиналари;

ассистентлар: фалсафа (ўзбек тилида), **сиёсий иқтисод (ўзбек тилида), олий математика, ҳисоблаш математикаси, чизма геометрия, машина деталлари.**

Конкурс муддати — 17 апрелгача.

Ҳужжатлар: Тошкент-100, 2-Виборг кўчаси, 5 уйга юборилсин.

ПАХТА УРУҒЧИЛИГИ ВА СЕЛЕКЦИЯСИ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

лаборатория мудирлари: ботаника, уруғчилик, технология, дастлабки люцерн селекцияси, ихтироларни татбиқ қилиш ва илмий-техника информацияси;

карантин питомник мудири;

лабораториялар катта илмий ходимлари: совет пахтачилиги сортлари селекцияси (4 ўрин), ингичка толали пахта сортлари селекцияси, генетика, физиология, мутагенеза (2 ўрин), уруғчилик, ихтироларни татбиқ қилиш ва илмий-техника информацияси, ботаника.

Конкурсда фан кандидатлари, докторлари ва катта илмий ходим илмий даражасига эга бўлганлар қатнаша олади.

Конкурс муддати — 17 апрелгача.

Ҳужжатлар: Тошкент область, Орджоникидзе район, «Селекция станция» алоқа бўлимига юборилсин.

ЎЗБЕКИСТОН ШОЛИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
қуйидаги вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

бўлим мудирлари, шоли селекцияси, шоли уруғчилиги, шоли агротехникаси, иқтисод, ўсимликлар ҳимояси, шоли механизацияси, ўсимликлар физиологияси, агрохимия, қўриқ ерларни ўзлаштириш;

мутахассислик бўйича катта илмий ходимлар: ўсимликшунослик, селекция, уруғчилик, механизация, гидротехника ва мелиорация, ўсимликлар ҳимояси, физиология, биохимия, агротехника, иқтисод.

Конкурсда фан кандидатлари ва докторлари ёки катта ишлаб чиқариш тажрибасига эга бўлганлар қатнаша оладилар.

Конкурсда қатнашиш учун: шахсий варақа, таржимаи ҳоли, охирги иш жойидан характеристика, олий ўқув юртини тугатганлиги ҳақидаги ва илмий даражаси тўғрисидаги дипломларнинг нотариус тасдиқлаган нусхаси, 2 фотосурат (6x9 см) ларни топшириш керак.

Конкурс муддати — 12 апрелгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Авангард почта бўлими.

Ўзбекистон ССР тайёрлаш министрлиги
РЕМОНТ-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИГА

Тошкент шаҳрида ва жойларда ишлаш учун **газ электр пайвандчилар, слесарь-монтажчилар, слесарь-сантехниклар, дурадгорлар, ғишт терувчилар, бетончилар, арматурачилар, ёрдамчи ишчилар, юкчилар, кранчилар, автокранчилар, шофёрлар, монтаж қилувчи электрчилар, қурилиш механизмлари ремонти бўйича слесарлар ва автослесарлар, «Беларусь» ва «Э-302» экскаваторига экскаваторчилар**

КЕРАК

Меҳнат ҳақи — ишбай ва аккорд-мукофотли.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Рисовая кўчаси, 166-уй, кадрлар бўлими (22 автобуснинг «Байсунская» бекати).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 28. Редактор — 333793. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт —331216. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка —337343. Корректура — 337182. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши —38—42, Нукус —42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон —22—09.

№ Г. — 80. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Р. 01381.